

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

JIE TIKRAI NEGRIAUS, BET KURS ŠIO KRAŠTO GERESNĘ ATEITĮ – **Petras Maksimavičius** 4

ŠVIETIMAS

2015/2016 M. M. LENKIJOS LIETUVIŲ MOKYKLOSE

PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELIS – **Alicija Valinčienė** 7
 VIDUGIRIŲ MOKYKLA – **Onutė Malinauskienė** 8
 SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLA – **Petras Maksimavičius** 8
 PUNSKO KOVO I I-OSIOS LICĖJUS – **Irena Marcinkevičienė** 9
 PUNSKO DARIAUS IR GIRĖNO PAGRINDINĖ MOKYKLA IR GIMNAZIJA –
Elena Degutienė 10

ELEKTRONINIAI DIENYNAI PUNSKO MOKYKLOJE – **Jurgita Stankauskaitė** 10

KULTŪROS BARUOSE

ATVIRAS LAIŠKAS KILUSIEMS IŠ SEINŲ-PUNSKO KRAŠTO BEI JO IR
 LIETUVOS RĖMĖJAMS – **Algis Uzdila** 12
 X TARPTAUTINIS FOLKLORO FESTIVALIS „IŠAUDIAU DROBELĮ“ –
Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė 13
 LIETUVIAI - ŽEMDIRBIŲ TAUTA – **Aldutė Grigutyte** 15
 DETEKTYVŲ AKADEMIJA II 17

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

DIDVYRIAI IŠLIEKA MŪSŲ ATMINTYJE – **Gintaras Lučinskas** 18

ŽEMDIRBYS

SAUSROS PASEKMĖS – **Eugenija Pakutkienė** 19
 LIETUVOS BITININKŲ ŠVENTĖ DZŪKIJOJE – **Petras Vitkauskas** ... 22

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

„Žiburio“ mokykla pradėjo 10-uosius darbo metus
 (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

Mokslo metų pradžia Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje
 (Tomo Bernecko nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
 tel./faks. 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 red@post.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
 tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
 Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
 Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI:

Petras Maksimavičius, Eugenija Pakutkienė,
 Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2015-09-15.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
 16-515 Puńsk
 Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
 SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata
 Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
 tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.
 ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p.
 adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
 „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693
 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17
 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Admini-
 stracji i Cyfryzacji.
 Projektą iš dalies remia Spaudos, radijo ir televi-
 zijos rėmimo fondas (26-27 psl.).

Ministerstwo
 Administracji
 i Cyfryzacji

SPAUDOS,
 RADIO IR
 TELEWIZIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Kiekvieną dieną viskas keičiasi. Kartais neatpažįstamai, iš esmės. Dar prieš porą metų nerealiai atrode dalykai tampa tikrove. Taip keičiasi ir Europos veidas. Tačiau nenagrinėsime čia globalių problemų, o apsiribosime mūsų bendruomenėje vykstančiais procesais.

Prisimenu, kai buvau ką tik išrinkta Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininke, prieš įgyvendinant švietimo reformą lietuviškų mokyklų Suvalkų krašte suskaičiuodavome 14, o mokinių jose netoli tūkstančio – jei gerai prisimenu, apie aštuonis šimtus. Praėjus vos penkiolikai metų mokyklų liko 4, o mokinių perpus sumažėjo. Šiandien mūsų lietuviškose mokyklose vos 415 vaikų ir jaunuolių. Šiame „Aušros“ numeryje rasite trumpai parašyta apie mokslo metų pradžią mūsų mokyklose ir šiek tiek plačiau apie nūdienos naujovę – elektroninį dienyną, kuris nuo šių mokslo metų įdiegiamas Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje ir gimnazijoje. Ir ypač rekomenduoju paskaityti Petro Maksimavičiaus straipsnį 10-ojo Seinų „Žiburio“ mokyklos gimtadienio proga. Būtų įdomu išgirsti ir kitų pasisakymų apie šį kad ir kuklų jubiliejų. Taigi raginu pasidalinti savo pastebėjimais apie per pastarąjį dešimtmetį pasikeitusius Seinus ir straipsnyje minimų institucijų įtaką visuomenei.

Mieli skaitytojai, taip pat norėčiau atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad mes vėl esame elektroninėje erdvėje. Mūsų interneto tinklalapyje rasite ne šimtaprocentinę popierinės „Aušros“ kopiją, o šiek tiek daugiau. Tikriausiai skirsis publikuojamos nuotraukos. Taip pat virtualioje „Aušroje“ atsiras aktualios informacijos, kuri nebūtinai bus paskelbta popieriniame variante, ir atvirkščiai. Taigi nepamirškite apsilankyti. Mūsų adresas www.e-ausra.pl. Kviečiame!

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Mieli mokiniai, mokytojai, tėveliai,

Rugsėjis žengia naują žingsnį -
dovanoja gražią ir prasmingą Mokslo ir žinių šventę,
metai iš metų pasikartojančią ir vis kitokią.

Šią dieną į mokyklos suolus susės tūkstančiai Lietuvos
ir po visą pasaulį pasklidusių mūsų tėvynainių vaikų.

Kuriame žemės kampelyje bebūtumėte -
Jūs mūsų tautos vaikai,
kuriuos vienija protėvių žemė - Lietuva.

Labai svarbu, kad, siekdama žinių ir
pažindama pasaulio įvairovę,
jaunoji karta neatitrūktų nuo lietuviškųjų šaknų,
išmoktų vertinti didžiąsias tautos vertybes -
jos kalbą, istoriją, kultūrą.

Ugdyti jaunimo tautinę savimonę bei patriotinius jausmus -
kilni mokytojų ir tėvelių pareiga.
Atsakingai vykdydami šią misiją,
Jūs auginate brandžią asmenybę,
mylinčią Lietuvą, gerbiančią jos šimtmečiais
kurtą istoriją ir tradicijas.

Tegul ateinantys metai bus kupini naujų idėjų, kūrybiškumo,
sustiprins Jūsų tikėjimą savo jėgomis bei
ryžtą įgyvendinant kilnų tikslą -
lietuviškos savasties išsaugojimą visame pasaulyje.

*Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministrė
Audronė Pitrėnienė*

Jie tikrai negriaus, bet kurs šio krašto geresnę ateitį

Sveikinu Seinų „Žiburį“ su dešimtuoju gimtadieniu!

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Šiemet sukanka 10 metų, kai Seinuose pradėjo veikti lietuviška „Žiburio“ mokykla. Ji pastatyta Lietuvos Vyriausybės lėšomis. Lankyti ją pradėjo vos 64 mokiniai. „Žiburio“ vardo suteikimo ceremonijoje 2005 m. dalyvavo Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus ir Lenkijos Prezidentas Aleksandras Kwasniewski (Aleksander Kwaśniewski), mokyklos oficialiame atidaryme – Lietuvos švietimo ir mokslo ministras Remigijus Motuzas, daug kitų garbingų svečių. Prieš dešimt metų buvo nemažai sudėtingų akimirų ir nežinomybės, sunkių sprendimų, tačiau taip pat daug begalinio entuziazmo ir vilties, kad „bent dešimt metų ši mokykla veiktų“. Tai buvo tarsi (nerašytas) mokyklos kūrėjų jai suteiktas „garantinis laikotarpis“.

Šiandien galime lengviau atsikvėpti – šis „projektas“ su kaupu pasiteisino. Po 10 metų „Žiburyje“ vis dar mokosi daugiau kaip 100 mokinių. Mokykla jau išugdė daug gerų, puikiai lietuviškai ir lenkiškai kalbančių, sąžiningų Lenkijos piliečių ir neblogų lietuvių. Kai kurie pirmieji „Žiburio“ absolventai jau baigė studijas, kiti dar studijuoja, dirba...

Manau, kad šios mokyklos pastatymas ir įsteigimas buvo viena reikšmingiausių atgimusios Lietuvos investicijų Lenkijoje nuo 1990 m. Kai kam toks teiginys tikriausiai sukels juoką. Ką reiškia apie 100 mokinių ugdanti mokykla Lietuvos ir Lenkijos pasienyje? Nieko nereiškia – atsakys tie, kas sėdi Varšuvoje ar

2005-12-10 d. „Žiburio“ mokyklos pastato atidarymas. Tuometinis švietimo ministras R. Motuzas teikia dovaną

Vilniuje ir kiekvieną dieną stengiasi suprasti, nuo ko priklauso lietuvių ir lenkų tarpusavio santykių virazai. Taip, Seinų kraštas daugeliui lenkų reiškia provinciją, kurioje atrandama tik nepakartojamo grožio gamtovaizdį, 1920 m. „Seinų sukilimo“ atgarsius ir... Žolinės atlaidus Punske. Tačiau nemažai lietuvių Seinus vis dar laiko vertingu Lietuvos paribiu, kuriame ne taip seniai mokėsi ir dirbo daug iškilių Lietuvos mokslo, kultūros, švietimo ir politikos asmenybių. Jie žino, kad čia dar gyvena lietuvių tautinės mažumos likučiai. Istorinė atmintis ir jos puoselėjimas svarbūs, kadangi leidžia didžiuotis savo praeitimi, įkvepia naujiems prasingiems darbams, neleidžia kartoti klaidų.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, o Lenkijoje pasikeitus politinei santvarkai Seina tapo abiejų šalių

visuomenių nuotaikų barometru. Dar visai neseniai, 1994–1997 metais, Vilniuje ar Varšuvoje politikų arba žurnalistų išsakyti žodžiai dažnai būdavo grafiškai pavaizduojami ant pastatų sienų Seinuose. Pikti ir žeidžiantys lietuvius šūkių tapo kasdienybe. Jie trukdė abiejų šalių dialogui, kurio taip labai tuo metu reikėjo. Reikėjo daug ir kantriai dirbti, kad padėtis gerėtų ir atsirastų supratimas, jog geopolitinė situacija šiame regione pasikeitė ir belieka tą likimo dovaną tinkamai išnaudoti.

Lietuvos tuo metu priimti sprendimai buvo teisingi. Keisti padėtį Seinuose ir visame krašte galėjo tik „investavimas“ į lietuvių kultūrą ir švietimą. Jokie tarpininkai, fondai ar „mylėtojų klubai“ šio darbo atlikti negalėjo arba tas darbas būtų buvęs paviršutiniškas, o problemos anksčiau ar vėliau būtų iškilusios į paviršių su

2005-09-01 d. Seinų „Lietuvių namuose“ pradėjo veikti lietuviška mokykla

dar didesne inercija. Reikėjo padėti lietuvių bendruomenei, kad jos lyderiai ir aktyvesni nariai vis geriau gebėtų stiprinti lygiavertį dialogą su savo kaimynais, mokėtų savo argumentus pristatyti ne vien besiremdami istorinėmis nuoskaudomis, bet taip pat juos perkeltų į kultūros, sporto, jaunimo ugdymo plotmę, ne tik matytų praeitį, bet mokėtų projektuoti ateitį. Todėl Seinuose iškilo paminklas ne tik katalikų vyskupui, bet ir lietuvių poetui Antanui Baranauskui, buvo pastatyti „Lietuvių namai“ ir galiausiai „Žiburio“ mokykla. Prisimenu, kad kiekvienu atveju buvo abejojančiųjų, ar šios institucijos dar labiau nepakenks lietuvių ir lenkų santykiams, ar netaps nuolatinių konfliktų vieta. Nieko panašaus neįvyko.

„Žiburio“ mokykla Seinuose ypatinga tuo, kad ji ugdo ne tik mokinius, bet taip pat mokytojus, moksleivių tėvus ir – kas labai svarbu – jų lenkiškai kalbančius kaimynus. Ji įsiliejo į Seinų viešąjį gyvenimą. Jos mokiniai ir mokytojai be jokių kompleksų dalyvauja lenkiškuose renginiuose, konkursuose, sporto varžybose, garsina Seinų miesto vardą toli už jo ribų. Per 10 veiklos metų, nepaisant įvairių sunkumų, tikrai daug nuveikta. Tai visų pirma „Žiburio“ mokytojų ir kitų mokyklos

darbuotojų nuopelnas. Jie patikėjo ir suprato, kokią misiją jiems teks atlikti, kad nuo kiekvieną dieną gerai atlikto darbo ar anksčiau padarytos klaidos ištaisymo priklausys lietuvių gero įvaizdžio kūrimas. Kantriai. Žingsnis po žingsnio.

Gaila, kad „Žiburiui“ sklypą nupirko ne Lenkijos, bet Lietuvos valstybė. Lietuva skyrė lėšas mokyklai suprojektuoti, vėliau pastatyti. Net ir dabar žymiai prisideda prie jos išlaikymo. Man atrodo, tai buvo Lenkijos politikų didelė klaida, kad nesiryžo patys

imtis iniciatyvos ir pastatyti Seinų lietuviams lietuvišką mokyklą. Seinų lietuviai jos neturėjo nuo 1920 metų. Jau nedaug jų beliko, nebuvo ir nėra pavojaus, kad netikėtai pradės dominuoti Seinų kalbinėje ar kultūrinėje plotmėje, apie ką kartais užsimena kai kurie vietiniai patriotai. Sprendimas pastatyti mokyklą būtų turėjęs didžiulę simbolinę reikšmę. Žinoma, tą klaidą dar galima būtų šiek tiek atitaisyti, skiriant pakankamą finansinę paramą „Žiburio“ darbui užtikrinti. Vertėtų tai padaryti įvertinant tą 10-ies metų veiklą ir naudą abiem bendruomenėms. Juk ne viską galima taip paprastai pamatuoti ir suvokti, kokie procesai vyksta visuomenėje, kas labiausiai paveikia jos nuotaikas. Neseniai teko bendrauti su Lenkijos mokslininke, kuri domisi šalies lietuvių gyvenimu, ypač jų padėtimi Seinuose. Po ilgos diskusijos, analizuodami ne tik istorinius įvykius, bet ir šiame krašte vykstančius socialinius, kalbinius procesus, priėjome prie beveik bendros išvados, kad „milžinišką“ darbą mažinant kalbinius konfliktus Seinuose atliko ne tik „Žiburio“ mokykla ar „Lietuvių namai“, bet taip pat... prekybos centras „Biedronka“! Būtent

2005-11-05 d. Seinų lietuviškai mokyklai „Žiburio“ vardo suteikimas. Dalyvauja Lietuvos ir Lenkijos prezidentai V. Adamkus ir A. Kvasnevskis

Pirmieji „Žiburio“ mokiniai 2005 m. rugsėjo 1-ąją

į šį prekybos centrą gausiai atvykstantys pirkėjai iš Lietuvos sustiprino lietuvių kalbos girdimumą mieste, ir ji tapo natūraliai priimtina. Nei vienos kalbinės grupės interesai nuo to juk nenukentėjo, jokie pavojaus tautinio tapatumo išsaugojimui nematyti, o atsirado daugiau supratimo ir bandymo kiek įmanoma pasinaudoti draugiškos kaimynystės teikiamais privalumais.

Klysta tie, kas mano, kad Lietuvos ir Lenkijos tarpusavio santykius galima atskirti nuo tautinių mažumų problemų. Tai nuolat primena Lenkijos dabartiniai politikai, tai primindavo ir ankstesnių Vyriausybių ar Seimų nariai. Pakanka vien prisiminti Lietuvos ir Lenkijos Seimų asamblėjos posėdžius, kurių metu Lietuvos delegacijos nuolatos siūlydavo žiūrėti į strateginius ūkio ir abiejų šalių saugumą stiprinančius projektus, o diskusijos ir taip visada baigdavosi „žemės gražinimu“ ar „pavardžių rašymu“. Nesakau, kad tai nesvarbūs klausimai. Jeigu jie būtų nereikšmingi, tai apie juos nediskutuotų aukščiausio rango pareigūnai ir politikai. Todėl šiame kontekste svarbūs taip pat lietuvių ir lenkų santykiai šiame krašte. Seinai vis dar išlieka tuo „užslėptu“ santykių barometru. Neseni Lenkijos mokslininkų

tyrimai parodė, kad po Lietuvos ir Lenkijos nepriklausomybės atkūrimo šiame krašte vyko ir dar tebevyksta sudėtingi tautinės tapatybės paieškos giluminiai procesai. Pasak jų, tarp Seinų lenkų vis dar gajus įsitikinimas, kad lietuviai siekia užgožti miesto kultūrinę erdvę, bando primesti lietuvių kalbos dominavimą viešojoje erdvėje. Netikiu, kad tokių nuomonių yra daug, nes jos skamba neracionaliai. Daugiau tikriausiai yra tų, kurie tokias nuotakas stengiasi eskaluoti ir panaudoti saviems tikslams. Jeigu taip yra, tai

„Lietuvių namai“ ir „Žiburys“ kelia susirūpinimą daugiau tiems, kam patikėti miesto kultūros, viešųjų erdvių tvarkymo ar švietimo reikalai. Aš tai vadinu sveika konkurencija. „Lietuvių namai“ ir „Žiburys“ skatina miestelėnus domėtis savo miesto ateitimi, kultūrinio gyvenimo būkle, mokymosi sąlygomis mokyklose. Todėl šios institucijos labai svarbios ir atlieka teigiamą vaidmenį viso krašto gyvenime, ne didina, bet mažina įvairias įtampas tautiniu pagrindu, kokias dar galėjome matyti prieš dvidešimt metų. „Žiburys“ įsikūrė ne dėl „tautinių veikėjų“ nepamatuotų ambicijų, noro stiprinti tautinius konfliktus, bet dėl to, kad jų idėją palaikė didelė lietuvių bendruomenės dalis. Ji greičiausiai matė čia didesnę galimybę jaustis lygiaverčiais piliečiais, veiksmingiau prisidėti prie krašto gerovės kūrimo, bendradarbiavimo su Lietuva skatinimo, tuo pačiu neprarandant savo kalbos ir tautinės savasties. Dėl tos pačios priežasties, nors bendruomenės narių nuolat mažėja, „Žiburio“ pastatas nestovi tuščias. Kiekvienais metais čia mokosi daugiau kaip 100 mokinių. Jie tikrai negriauš, bet kurs šio krašto geresnę ateitį. Sveikinu „Žiburį“ su dešimtuoju gimtadieniu!

Pirmasis gimnazistų krikštas 2005 m. „Krikštijamas“ direktorius A. Vaicekaskas

2015/2016 m. m. Lenkijos lietuvių mokyklose

Punsko savivaldybės vaikų darželis

ALICIJA VALINČIENĖ

Rugsėjo 1-ąją jau nuo 7 valandos į Punsko vaikų darželį rinkosi buvę ir būsiami auklėtiniai. Šiais mokslo metais darželinukų yra 81. Po pusmečio, pavasari, atšilus orams, mūsų būrys visada padidėja. Į mažylių grupes ateina naujų (dažniausiai 2,5 metų) vaikų.

Toliau yra penkios vaikų grupės: dvi lietuviškos 5–6 metų (29 vaikučiai), dvi lietuviškos 3–4 metų (39 auklėtiniai) ir viena lenkiška 3–6 metų grupė (13 vaikų). Juos auklėja, moko ir vaikų saugumu rūpinasi penkios mokytojos, dirbančios visu etatu, ir trys, dirbančios po kelias valandas per savaitę. Darželyje įdarbinta psichologė ir logopedė oligofrenopedagogė.

Šiais mokslo metais lietuviškų grupių vaikai naudosis pratybų sąsiuviniais lietuvių kalba. Gegužės mėnesį, vykdant „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių ištraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinį veiklos planą, Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija paskelbė užsienio neformaliojo lituanistinio švietimo įstaigoms konkursą projektui, kurio tikslas – „metodinės ir mokomosios medžiagos, mokymo ir kitų priemonių kūrimas, leidimas, įsigijimas“. Tokį projektą pateikėme ir mes. Jis įvertintas teigiamai ir gavome

Is darželio archyvo

finansavimą knygėlėms nusipirkti. Šio projekto dėka galėsime geriau ugdyti vaikų tautinį, kalbinį bei etninį tapatumą, tobulinti ir lavinti gimtąją kalbą, mokyti Lietuvos istorijos bei lietuvių kultūros elementų. Be to, darželyje visoms amžiaus grupėms vyksta anglų kalbos pamokėlės ir muzikinis ugdymas. Su vaikais, turinčiais kalbos sutrikimų, dirba logopedė, vyksta užsiėmimai auklėtiniais, turintiems specialių ugdymo poreikių.

Mūsų vaikų darželis teikia kokybišką ikimokyklinį ugdymą. Kaip

ir kiekvienais metais, šiemet vėl žaisime, mokysimės, tobulinsime savo gebėjimus, švęsime valstybines šventes, tradicines darželio šventes, dalyvausime festivaliuose, konkursuose, parodose. Žodžiu, darbo laukia daug. Manau, bus įdomu, įspūdinga ir smagu.

Linkiu vaikams sėkmės moksle, o mokytojams ryžto ir ištvermės dirbant atsakingą darbą.

Vidugirių pagrindinė mokykla

ONUTĖ MALINAUSKIENĖ

Laikas greitai bėga. Štai vėl nuaidėjo į mokyklą visus šaukiantis skambutis. Šiais mokslo metais Vidugirių pagrindinę mokyklą lanko 40 mokinių. Moko įvairių specialybių mokytojai, visi puikiai pasiruošę darbui. Dirba taip pat psichologė Danguolė Makauskienė ir logopedė Aldona Vydrienė, kurios teiks pagalbą jos reikalaujantiems vaikams.

Mokytojai nuo pat mokslo metų pradžios kruopščiai ruošia darbo planus, kartu su vadove planuoja šios švietimo įstaigos veiklą. Kaip ir kiekvienais mokslo metais mūsų laukia daug iššūkių, kuriuos reiks įveikti. Kyla daugybė naujų idėjų. Kai kurioms įgyvendinti reikalingi pinigai, todėl ir ieškome rėmėjų. Šiame

darbe mums talkina tėveliai. Jie nuoširdžiai rūpinasi mokyklos veikla.

Šiais mokslo metais Vidugirių mokykloje veiks šokių, choro, vaidybos, sporto būreliai. Bus teikiama pagalba mokiniams, turintiems mokymosi problemų. Ugdysime vaikučių gabumus. Toliau tobulinsime plaukiojimo įgūdžius Suvalkų vandens parke. Vaikai valgys šiltus pietus.

Iš mokyklos archyvo

Norėčiau palinkėti mokiniams, tėveliams ir mokytojams sėkmingų ir turiningų mokslo metų.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Š. m. rugsėjo 1 d. mokslo metų pradžios šventė kaip paprastai prasidėjo šv. Mišiomis Seinų bazilikoje, kurias atnašavo kun. Petras Gucevičius. Vėliau mokiniai, mokytojai, tėvai ir svečiai susirinko sporto salėje, kur vyko oficialioji dalis. Sugiedojus Lenkijos ir Lietuvos valstybių himnus, direktorius aptarė organizacinius klausimus, pristatė klasių auklėtojus. Pažymėjo, kad kaip ir kiekvienais mokslo metais mokyklos laukia daug naujų iššūkių, kuriuos kartu su visu mokytojų kolektyvu tikisi sėkmingai įveikti.

„Žiburio“ bendruomenę pasveikino LR konsulato Seinuose vadovas, ministras patarėjas Vaclav Stankevič bei Miroslavo aktyvus bendruomenininkas Jonas Juravičius. Jie linkėjo mokiniams ir mokytojams sėkmingų mokslo metų, gerų pasiekimų ir ištvermės nugalint visus sunkumus.

Šiais mokslo metais „Žiburio“ mokykloje mokysis 106 mokiniai.

Petro Maksimavičiaus nuotr.

Punsko Kovo 11-osios licėjus

IRENA MARCINKEVIČIENĖ

Naujuosius mokslo metus Punsko Kovo 11-osios licėjyje pradėjo mažiau mokslėivių negu pernai. Rugsėjo 1-ąją atėjo 75, tačiau po savaitės sulaukėme dar vieno. Tad šiuo metu mokosi 76 mokslėiviai. Turime 22 pirmokus, 19 antrojų ir 35 trečiuokus. Dirba 14 mokytojų – 7 visu etatu ir 7 ne visu.

Mokymas licėjyje priklauso nuo Švietimo įstatymo ir Mokytojų tarybos sprendimų, lemiančių, kurių dalykų bus mokoma pagal išplėstinę programą. Mokytojų taryba prieš nuspręsdama nagrinėja mokslėivių poreikius, susijusius su jų tolesnio mokslo planais, aukštųjų mokyklų reikalavimus, mokykloje turimas galimybes.

Pirmokai mokosi beveik visų jau iš gimnazijos pažįstamų dalykų. Išplėstinu lygmeniu pradeda mokytis anglų kalbos ir matematikos. Kitus dalykus, kaip antai biologija, chemija, istorija ir t. t., išplėstinu lygmeniu galima dėstyti nuo antros klasės. Tad šiais mokslo metais nagrinėsime mūsų pirmokų poreikius ir susidomėjimus, ir tik tai žinodami priimsime sprendimą dėl trečio dalyko, kurį dėstysime jiems pagal platesnę programą kitais mokslo metais.

Antrokai išplėstinu lygmeniu visi mokosi anglų kalbos ir biologijos, o grupėmis – matematikos arba chemijos (gali pasirinkti dalyką). Toks dalyko pasirinkimas įmanomas dėl to, kad Seinų apskritis, t. y. mokyklą finansuojanti savivaldybė, šiais mokslo metais papildomai skyrė šiai klasei 3 savaitines pamokas.

Trečios klasės yra dvi, todėl

Iš licėjiaus archyvo

dalykų pasirinkimas mokslėiviams kiek didesnis. III a klasė išplėstinu lygmeniu mokosi anglų kalbos ir biologijos, o III b – anglų kalbos ir matematikos. Be to, mokslėiviai privalo pasirinkti vieną dalyką (chemiją arba istoriją).

Mokymo organizavimo nūdienos licėjyje būdas gerokai riboja mūsų mokyklos pasiūlą. Visgi bandome kiek įmanoma padėti jauniems žmonėms įgyvendinti jų planus. Mokytojai papildomai dirba su visais, norinčiais savarankiškai pasiruošti egzaminams tų dalykų, kurių nedėstome mokykloje pagal platesnę programą. Žinoma, tai reikalauja iš trečiuokų papildomo darbo, tačiau leidžia jiems subręsti, geriau pasiruošti studijoms, kurioms reikia savarankiškumo ir brandos. Ne vienas mokyklos abiturientas sugebėjo sėkmingai išlaikyti dalyko, kurio nesimokė mokykloje, egzaminą, įstoti į išsvajotą studijų programą ir įsigyti aukštojo mokslo diplomą.

Dirbame naujame pastate, tad mūsų buitinės sąlygos labai geros.

Tačiau finansinė mokyklos padėtis blogėja dėl mažėjančio mokslėivių skaičiaus.

Toliau veikia šiek tiek paremontuotas mokyklos bendrabutis, kuriame stengiamės sukurti šeimyninę atmosferą. Čia yra galimybė mokytis, taip pat gauti papildomą pagalbą mokantis, pramogauti, sportuoti, dalyvauti popietiniuose užsiėmimuose. Būrelius lankyti kviečiame visus mokslėivius: muzikuojančius, sportuojančius, kuriančius ar mėgstančius gilintis į mokslų subtilybes.

Šiais mokslo metais laukia mūsų atsakinga užduotis – tinkamai pasiruošti ir iškilmingai atšvęsti Punsko lietuviško licėjiaus 60-ąjį jubiliejų. Šiai šventei ketiname skirti visą paskutinę prasidėjusių mokslo metų savaitę.

Linkime visiems mokslėiviams ir mokytojams gerų mokslo metų.

Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla ir gimnazija

ELENA DEGUTIENĖ

Baigėsi dar viena šilta vasara. Ir vėl atėjo rugsėjo pirmoji – diena, kai į mokyklos klases sugrįžo skardus vaikų juokas. Visi vėl kibis į sunkų, dešimt mėnesių trunkantį darbą.

Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos ir gimnazijos mokiniai, mokytojai ir tėveliai pirmiausia rinkosi į Punsko bažnyčią, kur buvo aukojamos šv. Mišios. Po jų šventės dalyviai persikėlė į mokyklos sporto salę. Nuskambėjus rugsėjo 1-osios skambučiui, į salę buvo įnešta mokyklos vėliava ir sugiedoti Lenkijos ir Lietuvos himnai. Direktorius Jonas Vydra visus mokinius, jų tėvelius ir mokytojus pasveikino su mokslo metų pradžia, palinkėjo prasmingų ir kūrybingų mokslo metų, pristatė naujus mokytojus bei supažindino su mokykloje diegiama naujove – elektroniniu dienynu. Šventėje dalyvavo ir svečiai: Punsko valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas, Tėvų komiteto

Tomo Bernecko nuotr.

pirmininkas Vytautas Batvinskas, Punsko policijos nuovados viršininkas Jurgis Stankevičius. Po oficialios dalies visi mokiniai su savo auklėtojais sugužėjo į klases pirmajai pamokai. Mokslo metai prasidėjo...

Šiais mokslo metais Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje ir gimnazijoje mokosi

312 mokinių: 228 lietuviškose klasėse ir 84 lenkiškose. Pagrindinę mokyklą lankyti pradėjo 36 pirmokėliai (24 lietuviškose klasėse ir 12 lenkiškoje).

Linkime visiems daug prasmingų ir naudingų žinių bei gražių, nepamirštamų akimirkų.

Elektroniniai dienynai Punsko mokykloje

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Kas galėjo patikėti, kad ateis laikai, kai mokytojui nereikės nešiotis dienyno. Ar sunku įsivaizduoti pamoką, kurios metu ant stalo nėra atverstos mokinius buginančios „pažymių ir pastabų knygos“? Kol kas dar taip, bet pamaži visi turėsime priprasti, kad jau baigiasi spaustuve kvepiančių ir prasideda elektroninių dienynų era.

Nuo šių metų rugsėjo 1-osios Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijoje bei pagrindinėje mokykloje taip

pat pradėjo veikti virtualus dienynas. Tikriausiai dabar savęs klausiate: O kaip jis atrodo? Gal tai planšetiniai kompiuteriai (kuriuos irgi galima nešioti kaip popierinį dienyną) su įdiegta tam tikrų duomenų suvedimo programa? Šilta, šilta...

Elektroninis dienynas atlieka tokią pačią funkciją, kaip ir popierinis. Jame kaupiama įvairi informacija: mokytojų ir mokinių duomenys, dalykų pavadinimai, pažymiai, lankymumas, pastabos ir pan. Šis dienynas

kitaip dar vadinamas Palenkės vadvadijos edukacine platforma (*lenk. PPE – Podlaska Platforma Edukacyjna*), kuri buvo sukurta įgyvendinant Maršalkos įstaigos projektą. Punsko gimnazija ir pagrindinė mokykla pateko į būrį 120-ies Palenkės vadvadijos mokyklų, kuriose vykdomas elektroninių dienynų naudojimo projektas. Edukacinė platforma veikia MS Excel programoje. Mokykloje veikiančios programos serveris yra Punsko valsčiuje, kur jau kaupiama

visa edukacinėje platformoje skelbiama informacija. Duomenys taip pat prieinami Marszałkos įstaigoje ir administruojančioje Balstogės įmonėje AB ZETO. Dariaus ir Girėno mokyklos direktoriaus Jono Vydras pranešimu, mokytojai neturi bijoti, kad blogai atlikus operaciją visa informacija dings. Ją galima atgauti, nes yra kaupiama archyvuose. Taigi visada galima prie jos sugrįžti.

Elektroninio dienyno erdvėje nuotoliniu būdu galima perduoti visą reikiamą informaciją direkcijai, mokytojams, mokiniams ar tėvams, pasižiūrėti mokyklinių autobusų maršrutą, sustojimų vietas, tvarkaraštį, mokinių atvykimo ir išvykimo iš mokyklos laiką. Mokiniams prieinami įvairiausi kursai, testai ir pamokos, o mokytojams galima domėtis kitų mokyklų mokytojų publikacijomis, tekstais, dėstomąja medžiaga. Šiais dienynais gali naudotis ne tik mokytojai, bet ir vaikai bei jų tėveliai. Kiekvienas iš jų turi atskirus kodus, kad galėtų patekti į sistemos erdvę. Pabrėžtina, jog prisijungimo duomenimis jie nuvedami į atitinkamą sektorių. Suprantama, kad, pavyzdžiui, tėveliai arba mokiniai neturės galimybės įvesti pataisų dienyne. Čia galioja tokios pačios teisės, kaip ir popieriniuose dienynuose.

Prisijungti prie platformos tikrai nėra sudėtinga. Jos nereikia diegti. Reikia turėti vieną iš išmaniųjų įrengimų (kompiuterį, telefoną), kuriais galima prisijungti prie interneto, na ir, žinoma, patį internetą. Tai tik keli mygtuko paspaudimai, kuriuos galima atlikti bet kuriuo paros metu (elektroninis dienynas prieinamas šiuo adresu – www.ppe.wrotapodlasia.pl).

Kalbant apie kompiuterius, tikriausiai visi supranta, kad be jų mokykloje negali veikti elektroninis dienynas. Jis reikalingas kiekvienoje klasėje. Tokio dienyno įvedimas siejasi su nemaža investicija. Kadangi Punsko Dariaus ir Girėno mokykla dalyvavo Marszałkos įstaigos projekte, ji gavo

18 nemokamų nešiojamųjų kompiuterių, kurie jau susirado vietą klasėse. Verta pridurti, kad šis dienynas per artimiausius penkerius metus nieko mokyklai nekainuoja. Tik po penkerių metų jis siesis su tam tikrais kaštais. Tokie yra projekto įsipareigojimai.

Manau, kad ne visiems mokytojams bus lengva naudotis elektroniniais dienynais, bet juk nestovime vietoje. Pasaulis smarkiai juda pirmyn. Žmogus ieško sprendimų, kaip pagerinti gyvenimo, darbo kokybę. Pati pradžia visada būna sunki. Tikriausiai reikės įdėti daug pastangų, kad vėliau viskas sklandžiai sektųsi. Bet pratinimosi prie sistemos laiką atpirks jos patogumas. Ši programa pati skaičiuoja mokinių buvimą klasėje, pavėlavimo laiką. Mokyklos direktorius teigia, kad jau nereikės atskirai pildyti suvestinių, skaičiuoti pažymių vidurkio ar pildyti mokinių pažymėjimų. O tai tikrai didelis privalumas. Pranešama, kad Dariaus ir Girėno mokyklai ruošiamas specialus programą, kuri atliks dvikalbių (lietuvių ir lenkų k.) pažymėjimų spausdinimo operaciją. Elektroninis dienynas taikomas tik privalomųjų dalykų pamokoms, o, tarkim, bibliotekoje ar mokyklos svetainėje toliau bus popieriniai dienynai. Kita vertus,

ši naujovė nelabai turėtų ap sunkinti mokytojus, kadangi visi duomenys jau daug metų yra suvedami kompiuteriu. Jeigu mokame juo naudotis, siųsti elektroninius laiškus, tai ir visa sistema nėra tokia baisi, kokia gali atrodyti iš pirmo žvilgsnio.

Anot J. Vydras, nėra didelio skirtumo, ar mokykla turi elektroninį dienyną, ar ne. Svarbiausias yra mokymas ir jo specifika. O jeigu įvedamos naujos technologijos, tai visiškai normalu. Naujųjų laikų patogumai atsiranda ne tik švietimo įstaigose. Nors Punsko Kovo 11-osios licėjuje nėra elektroninio dienyno, tikriausiai ateis laikas, kai ir šioje mokykloje nereikės naudotis tradiciniais popieriniais dienynais.

Remiantis įvairia Lietuvos elektronine spauda, minėti dienynai ten nėra naujiena (nuo kelerių metų pamaži atsisakoma tradicinio dienyno). Pranešama, kad jie yra didelis palengvinimas tiek mokytojams, tiek tėvams. Pagerėja darbo našumas, mokinių lankomumas. Bet nauja sistema vienus baugina, o kitus džiugina. Visada galima ieškoti privalumų ir trūkumų. Tokių visuomet rasime, nes kol kas nėra sukurtos idealios sistemos. O kaip elektroninis dienynas bus vertinamas Punske, galėsime pasakyti bent po metų darbo.

Atviras laiškas kilusiems iš Seinų-Punsko krašto bei jo ir Lietuvos rėmėjams

ALGIS UZDILA, LENKIJOS LIETUVIŲ VISUOMENININKAS, ŠVIETĖJAS IR KULTŪROS SKLEIDĖJAS

GERBIAMIEJI!

Šį laišką adresuojau plačiai ir neribotai auditorijai. Kreipiuosi reikšmingu kultūros reikalu į visus, kas nėra abejingas Seinų-Punsko krašto, Lietuvos ir Baltarusijos lietuvių bei lietuviškosios išėivijos likimui. Esu parašęs platų romaną apie senosios Jotvos veldonių – punskiečių ir seniškių – gyvenimą. Romanas įvardintas „LAIKO SPALVOS“ ir kalba apie 1963–1999 metus. Bandoma atskleisti žmonių pastangas sudėtingomis politinėmis sąlygomis išlaikyti padorų veidą ir neprarasti gyvenimo prasmės. Veiksmo bazė yra Punsko lietuvių dėstomąja kalba bendralavio licėjus bei Punsko lietuvių kultūros namai ir aplinkiniai kaimai. Tačiau akcija plėtojasi plačiame areale: Lenkijoje – Punske ir Seinuose bei aplinkiniuose kaimuose, Suvalkuose, Banie Mazurskie sėslijoje, Balstogėje, Varšuvoje bei šalia esančioje Dėbe gyvenvietėje..., Lietuvoje – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Nidoje..., Baltarusijoje – Gervėčiuose, Minske..., Kanadoje – Toronte, Hamiltone... Veikėjai – Punsko bendralavio licėjaus mokytojai, moksleiviai bei jų tėvai, Seinų-Punsko krašto ūkininkai, LVKD veikėjai, Punsko bendralavio licėjaus absolventai – Varšuvos universiteto darbuotojai, studentai, Lenkijos politinių ir administracinių valdmenų atstovai... Atskleidžiama plati Punsko krašto švietėjiško, kultūrinio, ekonominio ir politinio gyvenimo panorama: kasdieniai darbai ir papročiai – rugiapjūtė, vestuvės su čia skambėjusiomis dainomis,

sudarančiomis liaudies teatrą, laidotuvės, vakarėliai, kiti suėjimai, „Jotvos“ sambūrio šokių repeticijos ir pan. Stengiamasi pateikti kiek įmanoma turtingesnį veikėjų žodyną, parodant, kokia gali būti gyvybinga mūsų kalba. Rasime čia ir etnografinių elementų bei tarmiškai kalbančių žmonių – visuomenės perliukų, gausu Punsko ir Seinų krašto vietovardžių. Daugelis įvykių yra autentiški, imti iš tikro gyvenimo. Pavardžių rasime autentiškų, nors daugumai veikėjų suteiktos naujos pavardės ir jų charakteristikos nėra paprasta prototipų kopija. Iš to, kas vyko, yra montuojami literatūriniai laiksniai – veikėjai, prie kurių kabinami įvairūs veiksmai. Todėl tie laiksniai yra literatūriškai apdoroti, niekad negyvenę ir vis dėlto labai tikroviški veikėjai. Siekta, kad būtų išsaugotas toks, koks čia ir vykęs, gyvenimas su visomis teigiamomis ir neigiamomis spalvomis. Autentiškos pavardės išlaikytos tuo atveju, jeigu minima žmogaus geroji pusė. Bet ir jų ydos kabinamos prie išgalvotų laiksnių. Kritiškos pastabos yra kabinamos prie savaip charakterizuojamų asmenybių ir visuomet yra suteikiamos mums nepažįstamomis pavardėmis. Todėl spėliojimas, kas čia vaizduojama, yra tuščios pastangos. Galima kalbėti tik apie veiksmus, ne apie veikėjus ar asmenis. O bendra jų charakteristika ir atspindi autentišką Lenkijoje išsilaikiusį lietuvišką kraštą su jo teigiamais ir neigiamais bruožais. Tų blogybių romane reikia ne tam, kad jas visuomenėje daugintume, o kad iš jų pasimokytume. Šiuo požiūriu romanas galėtų būti

ypač pageidautinas Lietuvoje, nes čia atskleidžiama mūsų netipiška padėtis tuo metu, kuomet Lenkijoje žmonės buvo lyg kažkiek laisvesni, bet tas „kažkiek“ turi labai negilias šaknis. Romanu siekta parodyti, kad žmonės ne iš žodžių, o iš jų siekiamų tikslų turėtume vertinti. Tik tuomet galėtume kaip bendruomenė augti ir tobulėti. Ir tokią patirtį norėta perduoti Lietuvai. Kadangi romane gausu meilės scenų ir tauraus jausmo pavyzdžių, plačiausiai galėtų jis būti skaitomas vyresnių moksleivių ir studentų bei jaunuomenės.

Prie romano sėdėjau penkerius metus. Kai daviau pasiskaityti keliems mano pažįstamiems lituanistams, jie ragino romaną būtinai spausdinti. Bet gyvename laikus, kada leidyklos gauda ne literatūrinius kūrinius ar mintis, o veikia pinigais. Aš tokių pinigų neturiu. Šis literatūrinis veikalas man pagaliau ir nereikalingas. Jis mano galvoje užsikodavęs. To reiktų mūsų su Seinais ir Punsku susijusios bendruomenės žmonėms ir visų pirma reiktų jį padovanoti Lietuvos visuomenei. Punske pasižadėję yra trys verslininkai romaną paremti. Bet kadangi neturime iliuzijų, kad tai bus pigus projektas, ir kyla mintis kreiptis į platesnę mūsų ir iš čia kilusios išėivijos bendruomenę, kad bandytume pasitikrinti, ką mes savo krašto istorijai galime ir įstengiamo duoti. Kiek toks leidinys gali kainuoti – nieks tiksliai prieš laiką nusakyti negali. Redaktorius, kuriam perdaviau kūrinių Klaipėdoje spausdinti (Punske spausdinto Lietuva į savo knygynus ir mokyklų bibliotekas nepriimtų),

kol knyga nesumaketuota, taip pat nedrįsta sakyti, kokios sumos leidyba pareikalautų. Punsko valsčiaus sekretorius, turėdamas patirties užsakant leidinius, spėja, kad tai pareikalautų 45.000–60.000 zlotų, taigi 12–16 tūkstančių eurų. Suma graži ir pavieniui niekam neįkandama. Čia tik visi supratingi galime imtis drauge ir bandyti sutartinai ką nuveikti.

Vasarą buvau sutikęs Vitą Dzemioną iš Toronto (kitados iš Valinčių), su juo tariasi, ar verta šią problemą kelti viešumon. Ir jo žodžiai – jei nieko nedarysime, nieko ir neišeis. O jei imsimės – gyvenimas parodys, ko esame verti. Jei mūsų karta šios kliūtis neįveiktų, tikiu, kad ją kada nors vis viena kažkas įveiks. Tik tuomet jau bus be mūsų ir ne mums. Kol mes gyvename, jeigu sutartinai imtumės pastangų – kas žino, ar šios didžios užduoties tikrai nebūtume pajėgūs įgyvendinti.

Atleiskit, kad tuo raštu kvaršinu jūsų galvas. Bet visai nepasakyta, kad čia vien mūsų našta. Kartais iš to sunkumo gali būti gražus derlius, suteikiantis mūsų gyvenimams iškilės prasmės. Tai pirma mūsų tokio pobūdžio literatūrinė iniciatyva. Net jeigu ji ir neišdegtų, nekaltinsiu savęs, kad nedrįsau jos visuomenei atskleisti ir neleidau susiimti visiems į vieną kumštį.

Pageidaujantiems prisidėti pateikiu Lietuvos (Vilniaus) SEB banke atidarytą sąskaitos numerį **LT09 7044 0600 0719 1128, sąskaitos turėtojas – Algis Uzdila**. Šiuo numeriu galima kaupti aukojamą sumą. Kukli pradžia jau yra įmokėta litais ir konvertuota į eurus. Kai kas piniginę paramą jau perdavė man į rankas zlotais, ir tų pinigų lygiavertė suma eurais jau įmokėta į minėtąją sąskaitą.

Nuoširdžiai dėkoju visiems geros valios rėmėjams. Visi drauge išbandykime savo jėgas.

*Pagarbiai,
Algis Uzdila*

X tarptautinis folkloro festivalis „Išaudiau drobę“

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos kapela „Šalčinukas“

Žolinių atlaidus jau dešimtą kartą lydėjo folkloro festivalis, kurio iniciatorė – Aldona Vaicekauskienė. Šiemet mūsų krašto folkloro ansambliai kartu su svečiais iš Lietuvos audė bendrą dainų, muzikos ir šokių pynę. Mat šiųmetis festivalis pavadintas „Išaudiau drobę“.

Drobių audimas moteris lydėjo nuo pat lopšio. Nuo senovės žmonės augino avis, sėjo linus, kanapes ir patys pasiruošdavo, prisiverpdavo siūlų audimui. Audė drabužius, patalynę, patiesalus ir užtiesalus, staltieses, rankšluosčius, kilimus, lovatieses. Tradicinė buitį buvo neatsiejama nuo audimo. Kaime moterys sėsdavo į stakles pavasarį per gavėnią, kai laisvesnis metas nuo kitų ūkio darbų, po to, kai ilgais rudens ir žiemos vakarais pakankamai prisiverpta siūlų.

Audėjos amato mergaitės mokėsi šeimoje. Kiekviena kaimo moteris mokėjo austi drobę, vadinamuosius paprastus audinius. Daugelis audė tik sau nesudėtingų raštų lovatieses, rankšluosčius, staltieses. Šie raštai

dažniausiai buvo nusižiūrėti ir interpretuojami. Išradingesnieji savo audinius margino sudėtingais raštais. Vadinamuosius raštuotus audinius mokėjo išausti tik visų žinomi audėjai. Moterys slėpdavo, kad nemoka austi. Darbšti baltų drobių audėjėlė buvo apdainuojama ir ypač vertinama. Turtingi namai buvo pilni puikių audinių.

Labiausiai paplitę baltos spalvos audiniai. Raudona spalva buvo apsaugos simbolis ir daiktą išskiriantis ženklas. Žalia siejama su gamta, viltimi, vienatve. Violetinė ir juoda spalvos reiškia liūdesį, o auksinė – dorybės, garbės spalva. Reikšmingiausi buvo balti audiniai.

Lietuvos drobė buvo žinoma taip pat kitose Europos šalyse. Dvarų profesionalūs audėjai (atkočiai) audė labai ploną, vadinamąją atkočinę drobę. Iš jos buvo siuvami nuometai, staltiesės, drobulės. Moterys daugiau drobės pradėjo austi po baudžios panaikinimo. Jos audė drobes marškiniams, patalynei, rankšluosčiams.

Drobė buvo dovanojama dažniausiai per šeimos šventes (krikštynas, vestuves). Kraičio drobės rietimų skaičius rodė jaunamartės turtingumą, drobės grožis – nagingumą.

Audimas – viena iš seniausių lietuvių liaudies meno šakų. Gal dėl to tiek dainų, mįslių, pasakojimų sukurta apie audimą. Neatsitiktinai jubiliejiniam folkloro festivaliui pasirinkta ši tema, mat staklėse besidarbuojančių moterų ir mūsų krašte dar yra, o austų drobių rastume kone kiekvienuose namuose.

Punsko bažnyčios aikštės scenoje pasirodė mūsų krašto ansambliai: sutartinių giedotojos „Saulalės“, kapela „Šalcinukas“, folkloro ansamblis „Gimtinė“ (visų vadovė Angelė Bapkauskienė) bei „Alna“ (vadovas Vytautas Batvinskas). Nepritrūko ir šaunių pasirodymų svečių iš Lietuvos. Kadangi 2015-ieji yra Etnografinių regionų metai, pas dzūkus svečiavosi broliai aukštaičiai ir žemaičiai. Scenoje matėme Dovilų folkloro ansamblį „Lažupis“ (vadovė Egidija Kerpienė), Raseinių „Sugrįžki, jaunyste“ (vadovės Janina Petrikienė ir Ona Babonienė) bei Skriaudžių kanklininkus, kuriems vadovauja Elena Sakavičiūtė-Pečiulaitienė.

Festivalį lydėjo ne tik šventinė Žolinių nuotaika, labai geras oras, bet ir puikūs žiūrovai, kurie palaikė scenoje dainuojančius, grojančius ir šokančius. Šventės vedėjos Jurgita Stankauskaitė ir Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė priminė senuosius lietuvių audimo papročius.

Belieka tikėti, kad šis festivalis ir toliau lydės Žolinių atlaidus. Mat jis saugo ir populiarina tai, kas mūsų protėvių išlikę iki šių dienų.

X tarptautinį folkloro festivalį „Išaudiau drobę“ rėmė Lenkijos administravimo ir skaitmeninimo ministerija.

Dovilų folkloro ansamblis „Lažupis“

Skriaudžių etnografinis ansamblis „Kanklės“

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos etnografinis ansamblis „Gimtinė“

Lietuviai – žemdirbių tauta

Rašinys laimėjęs I vietą Lenkijos lietuvių draugijos š. m. birželio 9 d. suorganizuotame lietuvių kalbos ir literatūros konkurse

ALDUTĖ GRIGUTYTĖ

Lietuviai jau nuo seno garsėja kaip žemdirbių tauta. Žemės ūkis visada buvo vienas iš pagrindinių, o gal net ir pats svarbiausias jų pragyvenimo šaltinis. Nepaisant intensyvios ir greitos pramonės plėtotės, turbūt joks žmogus negali egzistuoti be duonos, kurios nebūtų be grūdo, o grūdą pasėja ir išaugina ne kas kitas kaip darbštieji žemdirbiai. Galima drąsiai tarti, kad jie išmaitina visą mūsų tautą. Žemdirbys puikiai supranta, koks reikšmingas ir visų vertinamas jo darbas. Supranta, jog jo tikslas ne pelno siekti, bet pirmiausia užtikrinti, kad žmonių vartojami maisto produktai būtų jėgų ir sveikatos šaltinis. Dabar žemdirbystė yra visų pirma darbas, kurį žmonės atlieka kaip kiekvieną kitą. Tačiau senovėje šis darbas buvo atliekamas su malonumu, teikdavo kūrybinio džiaugsmo, buvo šeimos pragyvenimo šaltinis. Ne veltui lietuviai žemdirbiai yra plačiai aprašomi literatūroje bei gražiai apdainuojami liaudies dainose, pristatinėjami kituose kultūros tekstuose.

Žemdirbio gyvenimo ritmas yra susijęs su gamta, kurioje jis praleidžia didžiąją savo laiko dalį. Nuo jos priklauso poilsis, darbai, džiaugsmas ir vargai. Senovėje žmonės labiau gerbė ir mylėjo gamtą. Ji jiems buvo šventa. Gamta branginta kaip didžiausias turtas. Žmonės jausdavo neapsakomą laimę ir džiaugsmą galėdami gėrėtis gamtos turtais ir

grožybėmis. Gamtos įtaką žemdirbio gyvenime aprašė K. Donelaitis poemoje „Metai“. Šis rašytojas sugretino gamtą ir žmogų, pabrėžė jų artumą, nes nuo gamtos pokyčių priklauso žmonių gyvenimas. Labiausiai nuo šių pokyčių priklausomi žmonės yra žemdirbiai, Donelaičio vadinami būrais. Gamta poemoje yra būrų darbo ir veiklos fonas. Nuo pavasario iki žiemos rodomi tie patys veikėjai, žemdirbiai, gyvenantys tame pačiame Vyzlaukio valsčiuje. Būrus Donelaitis skirsto į teigiamus, kuriuos vadina viežlybaisiais, ir neigiamus – nenaudėlius. Juos jungė toks pats be galo sunkus likimas, todėl jie visados vieni kitiems padėdavo dirbdami talkomis. Juos vienijo neapykanta išnaudotojams ponams, kurie negerbė savo pavaldinių. Šalia vargstančių žemdirbių paveikslo išnyra šiltas, savas, pažįstamas metų laikų vaizdas, kuris kelia lietuvišką dvasią ir aukština darbą.

Žemė yra žmogaus maitintoja, tačiau norint paskanauti jos vaisių, reikia pirmiausia ją apdirbti, prižiūrėti ir mylėti. Žemdirbio, lygiai kaip kiekvieno kito žmogaus, gyvenime gausu ir džiaugsmų, ir rūpesčių. Tai puikiai parodo V. Krėvė apysakoje „Raganius“. Jos veikėjai – Ramūnų kaimo vyrai, lėti ir ramūs, nemėgstantys skubėti, karščiuotis, gebantys gerai viską apgalvoti. Visi jie turėjo nuosavą žemės sklypelį, vieni didelį, kiti mažą ūkelį, vieni buvo turtingi,

kiti gyveno skurdžiau, tačiau visi savotiškai dirbo ir su meile prižiūrėjo savo žemę. Tik vienas gyventojas, Kazys Gugis, žmonių vadinamas Raganiumi, neturėjo nuosavo ūkio. Jis buvo skerdžius ir vasarą ganydavo žmonių gyvulius, o žiemą kitaip uždarbiavo: kūrė javus, kirto medžius, šerdavo ūkininkų gyvulius, kapodavo malkas, pjaudavo pašarą, net vilną kedendavo ar plunksnas plėšydavo. Nors tikras žemdirbys nebuvo, dirbo savo kaimo ir jo gyventojų labui. Visi ūkininkai mėgo leisti laiką gamtoje, mylėjo ją kaip motiną. Dažnai turtingieji žemdirbiai buvo šykštūs ir išdidūs, kaip antai Grigas, kuris niekam neskolindavo pinigų, nors turėjo jų tikrai daug. Jis nenorėjo priimti samdinės Elenos į marčias tik dėl to, kad ši buvo nepasiturinti mergaitė. Tačiau kai tik kunigas pasiūlė Grigui geros pievos gabalą vietoj kraičio, kaipmat sutiko priimti marčią į namus. Šis įvykis byloja, kad Grigui labai rūpėjo žemė ir kuo didesnis pelnas, o ne sūnaus laimė.

Kitas Ramūnų kaimo žemdirbys – Kukis. Jis taip pat buvo turtingas, tačiau dosnus. Dažnai gelbėdavo kitus užklupus nelaimėi: ar pinigais, ar javais, ar tiesiog geru patarimu. Už paskolintus pinigus visada imdavo palūkanas, tačiau skolininkai neturėjo jų sumokėti. Kukis prašydavo jas atidirbti: dieną pašienauti, padėti javus nuimti, paarti, paakėti... Nors šis ūkininkas nebuvo šykštus, bet

išdidus. Mat nenorėjo, kad jo sūnus Jonas vestų neturtingo ūkininko dukrą Verutę Žlabytę, o piršo jam kitą, turtingesnę. Kukis tiesiog bijojo kitų pasiturinčiai gyvenančių nuomonės, užtat pastojo sūnui kelią į laimę.

Grigo ir Kukio pavyzdys rodo, jog žemdirbių buvo įvairių. Kazys Žlabys netingėjo dirbti, bet jam nesi-sekė, todėl buvo neturtingas. Juozas Misiulis daug reikalavo iš savo samdinių, tačiau dosniai jiems mokėjo ir ūkininkavo sėkmingai. Mat šeiminkas savo budria akimi viską prižiūrėdavo ir pats ilgai nesėdėdavo be darbo. Vieniems žemdirbiams trūko pinigų, kitiems laimės, o dar kitiems darbštumo, bet visus juos jungė meilė gamtai, kaimui, savo gimtiesiems namams ir noras kuo geriau apdirbti laukus, išmaitinti šeimą. Apysakos veikėjai – puikus pavyzdys šio meto žmonėms, rodantis, kad žemdirbystė – tai lietuvių pragyvenimo šaltinis. Jie nuo senų senovės dirbo žemę, ją mylėjo ir gynė, perduodavo jaunėms kartoms, kurios privalėjo puoselėti tėvų tradicijas.

Apie lietuvius žemdirbius yra sukurta ne tik daug literatūros kūriniių, bet ir dainų, posakių ar prietarų. Senovėje žmonės tikėjo, kad mirusieji žemdirbiai ir po mirties rūpinasi savo laukais, kuriuos patys karta iš kartos dirbo, o ūkininkavimo tradicijas perduodavo palikuonims. Žmonės tikėjo, kad nuo prosenelių malonės priklauso javų derlingumas ar medžių vaisingumas. Jie manė, kad supykdyti proseneliai gali sunaikinti derlių, sudeginti namus ar apsėsti. Žemdirbių apeigos būdavo atliekamos prie šventinio vaišių stalo, sodyboje ar pasėlių laukuose su įvairiais pagoniškojo kulto komponentais. Senovėje žmonės dirbdavo visa šeima, darbą pasidalindavo vyrai ir moterys, atsižvelgiant į kiekvieno amžių ir jėgas. Visi šeimos nariai gyvendavo viename name ar kieme, visas turtas, maisto atsargos,

drabužiai, darbo įrankiai buvo bendri. Šeimos galva buvo vyriausias vyras, dažniausiai tėvas, turėjęs labai plačias teises. Jis valdė visą ūkį, turtą ir palaikė tvarką šeimoje, buvo už viską atsakingas. Šeimos galvos žmona, vadinama motinėle, rūpinosi namais, maistu ir drabužiais, taip pat saugojo namų židini ir tradicijas. Žemdirbių šeimoje viskas buvo perduodama iš kartos į kartą. Tėvai mokė vaikus sąžiningumo, atsakomybės bei visų pirma meilės savo žemei ir gimtajam sodžiui, nes šios vertybės neįkainojamos, jų nenusipirksi už jokių turtus.

Šiais laikais tikrų žemdirbių vis mažiau. Skubėdami, apsikrovę

darbais, dažnai užmirštame žemės reikšmę bei žemdirbio vertę. Žemė tai maitintoja, globėja, motina. Ji neįkainojama. Lietuviai – tai žemdirbių tauta, ne verslininkų, ne amatininkų. Mūsų pareiga to neužmiršti ir puoselėti šią be galo gražią tradiciją. Dirbti įmonėje yra lengviau nei arti žemę, tačiau žemdirbystė duoda vaisių, kuriuos galime apčiuopti, pamatyti ir jais gėrėtis. Tai yra mūsų protėvių palikimas, kurį privalome išsaugoti. Lietuviai – žemdirbių tauta! Neužmirškime to niekada.

Trakų Karališkasis teatras

RUGSĖJO 27 D. 14.00 VAL.

Punsko lietuvių kultūros namuose

Liudvika Didžiulienė - Žmona

„LIETUVAITĖS“
GRAŽIOS MERGOS - ŠIKNAI NEPAKAJUS

Režisierius

Vytautas Mikalauskas

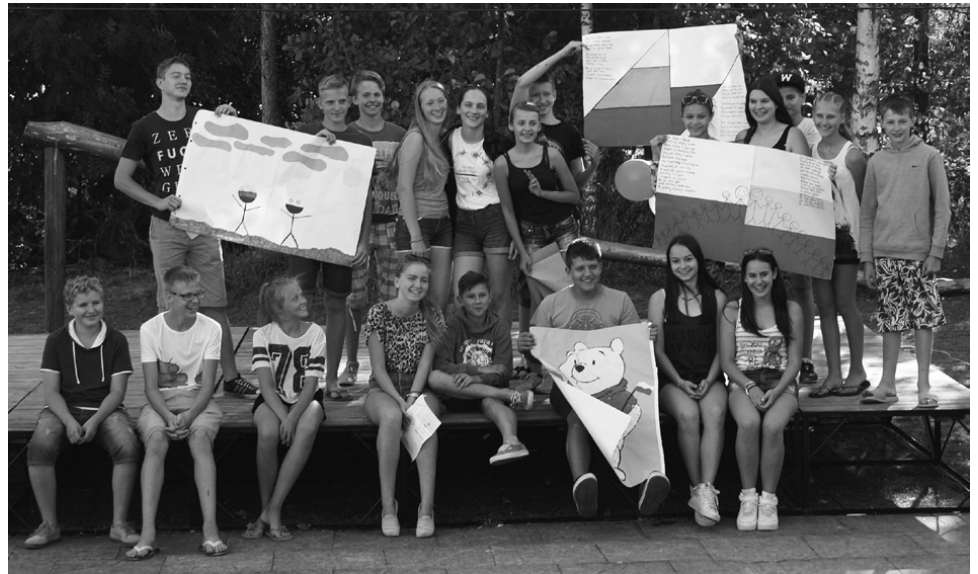
Įėjimas nemokamas

Detektyvų akademija II

LENKIJOS-LIETUVOS TURIZMO IR POILSIO ASOCIACIJA „KAIMYNAI“

Š. m. rugpjūčio 18–24 dienomis Pramogų ir poilsio centre „Šilainė“ vyko „Detektyvų akademija II“. Joje dalyvavo dvidešimt moksleivių iš Punsko, Seinų ir Pakruojo (Šiaulių apskritis). Projektą finansavo Lenkijos ir Lietuvos jaunimo mainų fondas. Jis remia jaunųjų šių šalių gyventojų idėjų įgyvendinimą, finansuoja jaunimo mainus, iniciatyvas, seminarų, mokymų ir kitų jaunimo renginių organizavimą. Pagrindinis fondo tikslas – skatinti draugiškus Lietuvos ir Lenkijos santykius ir inspiruoti jaunus žmones veikloms, kuriomis siekiama suartinti abi tautas.

„Detektyvų akademija“ prieš metus vyko Lietuvoje. Jaunimui iš Pakruojo kilo idėja tęsti šio projekto įgyvendinimą Lenkijoje. Jauni žmonės generavo idėjas, kūrė programą, kartu ją įgyvendino. Dalyviai pripažino, jog pirmosios dienos buvusios gana

sunkios, nes visi buvo nedrąsūs, nepažinojo vieni kitų, atsidūrė naujoje, neįprastoje vietoje. Susipažinimo žaidimai viską palengvino, o kad būtų dar linksmiau ir jaukiau, visi kartu papuošė salę, kurioje vyko užsiėmimai. Kultūrinio vakaro metu moksleiviai dalijosi įdomybėmis apie valstybes, kuriose gyvena. Dalyviai kartu kūrė stovyklos himną ir vėliavą. Vieną dieną stovyklautojai apsilankė Punske, kur lyg detektyvai ieškojo įdomių vietų bei ėmė interviu iš vietinių gyventojų. Ekskursijos į Seinus, Vygrius ir Suvalkus metu jaunimas kaupė įdomias informacijas apie šias vietas, jų svarbą ir prasmę lietuviybės išlaikymui šiame Lenkijos krašte. Nepaprastą istorijos pamoką mainų dalyviai išgyveno lankydami Jotvingių ir prūsų gyvenvietę.

Projekto idėja iškelta ir veiklos sumanytos pačių

projekto dalyvių. Veiklos nenuobodžios, dažnai judrios, vykstančios lauke ar toliau nuo mokyklos. Tai tenkina vieną iš pagrindinių jaunų žmonių poreikių – judėti. Kitas paaušlių poreikis – atsakomybė. Užsiėmimų metu mokomasi neformaliai, per veiklą ir patyrimą, tad dalyviai gali patys priimti sprendimus ir mokytis atsakomybės už juos.

Jaunimas pats pajuto, kokius rezultatus duoda neformalusis ugdymas. Visos stovyklos metu jauni žmonės bendravo su naujais draugais, lavino anglų kalbos žinias, mokėsi naujų įdomių žaidimų, įgijo naujos patirties, prasmingai ir linksmi leido laiką. Patys kūrė, vertino, priimdavo sprendimus. Projekto tikslas buvo ugdyti socialiai atsakingą, kūrybišką, savimi pasitikintį jaunimą.

JEUNESSE[®]
REDEFINING YOUTH

Didvyriai išlieka mūsų atmintyje

GINTARAS LUČINSKAS

2014 m. gegužės 14 d. Lietuvos Respublikos kultūros paveldo centro (KPC) vyresnysis paminklotvarkininkas Valdas Striužas ir vyresnysis paminklotvarkininkas (kartografas) Gervaldas Zabarauskas Šventežerio miestelio (Lazdijų r.) kapinėse nustatė Nepriklausomybės kovų dalyvių Juozo Slaviko ir Antano Gritėno kapų teritoriją – ribas su gretimais kapais. Išsiaiškino civilių užlaidojimo Juozo Slaviko kapavietę faktą. Po to matavo paminklų dydžius, apvadus, abiejų kapų padėtį kapinėse (vėliau perkeliama ant oro nuotraukos), iš visų pusių nufotografavo, įvertino būklę, aiškinosi vertinimą savybes, užrašus. Kartografas nubraižė teritorijos planą ir kapo padėtį, nustatė koordinatas. Paskui buvo rengiamas kapų Akto projektas: rašomi istorijos duomenys, literatūros šaltiniai, spausdinamos nuotraukos, įtraukiamas teritorijos planas.

Istorikas Valdas Striužas, rengdamas projektą, numatė reikšmingumo lygmenį, vertingųjų savybių pobūdį ir kt. Parengta projektinė medžiaga 2015 m. pradžioje pateikta Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybai.

2015 m. gegužės 18 d. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba nusprendė Lietuvos partizano, šaulio Juozo Slaviko ir Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanorio, šaulio Antano Gritėno kapus įtraukti į Kultūros vertybių registrą. Kapams suteikta teisinė apsauga, tuo pačiu vertybėmis pripažinta abu paminklus. Vertingųjų savybių pobūdis – istorinis ir memorialinis. Objektų reikšmingumo lygmuo – nacionalinis.

2014 m. gegužę ekspedicijos metu buvo išaiškintas iki šiol neregistruotas šaulio Taraso Fiodorovo kapas Puodžiškės k. senosiose kapinėse

Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanorio, šaulio Antano Gritėno ir Lietuvos partizano Juozo Slaviko kapai Šventežerio kapinėse. Apie 1936 m.

(Lazdijų r.), rengiamas jo akto projektas. Kultūros vertinimo tarybai pateiktas iki šiol neregistruotas kario savanorio Liudviko Stanišausko kapo projektas (Mančiūnų k. kapinės, Alytaus r.).

Istoriko Valdo Striužo teigimu, svarbu rašyti, kas iki šiol nepadaryta:

- užlaidoti, pradingę, nuversti kryžiai, todėl ir nežinomi 2 karių kapai Kučiūnų k. kapinėse (Lazdijų r.);

- užlaidoti, pradingę, nuversti kryžiai, todėl ir nežinomi 2 karių Motiejaus Skripkos ir Maušo Zavacko kapai Lazdijų m. kapinėse, Kauno g.;

- iki šiol dar neišaiškintas, neregistruotas kario savanorio Liudo Večerkauskos kapas Seirijų mstl. kapinėse (Lazdijų r.);

- iki šiol dar neišaiškintas kario Adolfo Šmigelskio kapas Užukalnių k. kapinėse (Alytaus r.);

- Alytaus mieste iki šiol užlaidoti,

nuversti, pradingę 26 karių kapų kryžiai (23 – miesto kapinėse, Savanorių g., 3 – miesto žydų kapinėse, Smėlio ir Medžiotojų g.), tad šie kapai nežinomi;

- Daugų mstl. kapinėse (Alytaus r.) – iš viso žinomi 16 karių kapai, registruota 10, 6 rasti nepavyko.

FAKTAI APIE SVARBIAS VISUOMENĖS, KULTŪROS IR VALSTYBĖS ISTORIJOS ASMENYBES BEI ĮVYKIUS

Lietuvos partizanas, šaulys **Juozas Slavikas** gimė 1904 m. Budiškių k., Liubavo vlsč., Marijampolės apskr. Nepriklausomos Lietuvos kūrimosi pradžioje tapo partizanu, kovojo prieš agresorius lenkus. Įstojo į Lietuvos šaulių sąjungą, priklausė 1-ajai partizanų grupei, kuri veikė neutraliojoje zonoje. Žuvo 1922 m. birželio

17 d. ekspedicijos prieš lenkų partizanų į Varviškės kaimą metu. Vienas kovėsi su apsupusiais priešais. Iššaudė visus 200 šovinių, traukėsi, pelkėje sučiuptas ir žiauriai nukankintas. Birželio 24 d. palaidotas Švėntėžerio parapijos kapinėse. Jis 1931 m. birželio 24 d. apdovanotas Šaulių žvaigždės ordinu. 1938 m. jo pavardė įrašyta Karo muziejaus kovose už Lietuvos Nepriklausomybę žuvusiųjų kriptoje, marmuro lentoje.

Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, šaulys, policininkas **Antanas Gritėnas** gimė 1894 m. gruodžio 11 d. Petriškių k., Krekenavos vlsč., Panevėžio apskr. Tarnavo besikuriančioje policijoje Kėdainiuose. 1920 m. lapkričio 24 d. įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Kėdainių miesto ir apskrities komendantūroje tarnavo iki 1921 m. balandžio 2 d. Nuo 1921 iki 1926 m. buvo Kėdainių, Kauno, Telšių apskrityse policijos nuovadų viršininkų padėjėjas. Nuo 1927 m. sausio 15 d. tarnavo Seinų apskrities Veisiejų, Kapčiamiesčio, Rudaminos, Punsko nuovadose ir Švėntėžerio policijos nuovados viršininku. A. Gritėnas 1923 m. baigė Milicijos mokyklos 1-ąją laidą, 1931 m. – Kauno aukštesniosios policijos mokyklos 14-ąją laidą, vėliau nuovadų viršininkų kursų 6-ąją laidą. 1928 m. birželio 9 d. pripažintas Lietuvos kariuomenės kūrėju savanoriu ir apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu. 1928 m. gegužės 15 d. apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės 10-mečio medaliu. A. Gritėnas priklausė Lietuvos šaulių sąjungos Seinų rinktinės IX rinktinės Švėntėžerio šaulių būriui, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Seinų skyriui, Vilniui vaduoti sąjungos Švėntėžerio skyriui, Lietuvos policijos sporto klubo šaudymo sekcijai, Lietuvos taisyklingosios medžioklės ir žūklės draugijos Seinų skyriui. 1934 m. gruodžio 15 d. iš pasalų keršydamas jį nušovė kriminalinis nusikaltėlis.

Sausros pasekmės

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Šiomet vasarą buvo labai nepalankūs orai pievų žolei, kukurūzams, vasarajui, runkeliams ir sodams. Saulė negailestingai džiovino žemę, labai, labai trūko lietaus. Vasarojus ir pievos, kur buvo pasėta žolė, išdžiūvo. Liepą, prieš rugiapjūtę, šiek tiek palijo, tai trumpam atsigavo bulvės, daržovės, kukurūzai.

Javus nukirtus, po Žolinės, orai atvėso. Rugsėį po truputį lyja, bet dar daug reikia drėgmės žemei suarti ir naujam pasėliui. Rudenį visada lyja, tai palis ir šiomet. Žemės arti nereikia po kelis kartus kaip seniau. Naujovė yra lėkščiavimas. Dirva tarsi suraizyoma ir pasėjami žiemkenčiai iškart su apsauginėmis priemonėmis, priedais.

Pasiteiravau keleto ūkininkų, kokios esančios šiemetės sausros pasekmės. Stasys Valukonis iš Lumbių pasakojo:

– Mūsų ūkis – 18 ha žemės. Jau 8 metus ekologiškas. Nenaudojame jokių trąšų. Dėl ilgalaikės sausros menko sulaukėm grūdo, ypač žieminiai kvietrugiai kuliami menkai

byrėjo. O vasarajaus gerai byrėjo grūdai, geras derlius. Mat miežiai, avižos su dirviniais ir sėjamaisiais žirniais augo. Mėginam suarti žemę, bet gana kieta. Nors jau savaitę palija, bet perdziūvusią žemę sunku suminkštinti. Reikia, kad gerai ilytų. Po Žolinės orai atvėso, jau taip kaip anksčiau kaitri saulė nedžiovina visko, kas auga laukuose ir soduose.

Mūsų ūkyje du kartus užaugo šienas. Pirmą nusipjovė ir susirinko kaimynas, o antrą ką tik pats nupjoviau ir surinkau. Šienainį parduosiu. Mat jau keletą metų jokių gyvulių nelaikome. Lauksime geresnių kainų. Pašarus kol kas parduodame kitiems ūkininkams.

Burbiškių ūkininkas Sigitas Žukauskas kalbėjo:

– Reti kukurūzai, nes menkai sudygo, o kai nelijo, tai ir neaugo. Dabar dar ir apdžiūvo. Palijo rugpjūčio pabaigoj. Nors saulė jau nekaitri, bet perdziūvusią žemę sunku sudrėkinti. Reiktų, kad nuolatos lytų, nes jau jAVai surinkti, tai reikia arti. Nusprendėm vieną kartą giliau suarti, suakėti

Valdo Žilionio nuotr.

ir pasėti žiemkenčius.

Antanas Čarneckas iš Sankūrų sakė:

– Žieminis javas gerai byrėjo, gal kiek prasčiau nei pernai, bet nėra ko skųstis. Tačiau vasarojaus, kur menkesni plotai, V ar VI klasės – nei šiaudų, nei grūdų. Pasėtos žolės išdžiūvo net šaknys, ganyklos kaip dykuma, nežinia, ar po lietu atsigaus, ar reikės sėti naują žolę.

– Mano naujovės – žieminių miežių, nors ir nekaip peržiemosių, nes didelį plotą reikėjo atsėti vasarajam, iš hektaro prikūliau 4, o vietomis 4,5 kvintalo. Kvietrugiai neblogą davė derlių, nors menkesnį už pernykštį. Žieminiai kviečiai panašiai.

Šiomet per rugiapjūtę buvo sausa, tai labai gera buvę kirsti javus (ne taip kaip pernai, kai sužėlė išguldytos varpos). Javas sausas, grūdų nereikėjo džiovinti. Tik reikia lietaus naujam arimui. Žemė per kieta, perdžiūvus. Palijo, bet dar per mažai, – informavo Romas Griškevičius iš Klevų. O ūkininkas iš Rimkežerių pridūrė:

– Iš 2 ha kvietrugių lauko kombainu prikūliau per 10 tonų grūdų. Vasarojaus ypač avižos gerai byrėjo. Labiausiai sausra pakenkė žolei ir kukurūzų laukams.

Antanas Šeštokas iš Avižienių pasakojo:

– Aš pustrečio kombaino bunkerio prikūliau iš 70 arų avižų ir miežių mišinio. Sakyčiau, neblogai ir vasarajam man užaugo, o žieminis javas – kvietrugiai – visai gerai. Su žole bėda, kaip ir visur. Trūksta vandens. Bet turėkim kantrybės – anksčiau ar vėliau vis tiek palis. Pas mus seniau sakydavo: „Nevarykim Dzeivulio in medžį“. Bulvės kokios didelės, ypač ankstyvos. Pomidorai kokie saldūs ir kiek jų daug. Ligos nekimba nei prie bulvienoju, nei pomidorų. O medus koks skanus ir kiek daug jo šiomet bitelės prinešė!

Nemokame džiaugtis tuo, ką turime. Kai nemažai turime, norisi dar

daugiau. Daugelis prisitaupėme pašaro iš pernai. Praėjusiais metais neturėjome kur dėti obuolių – jų buvo perteklius. O šiomet vėl negerai, kad obuolių trūksta ir kad pūsta.

Atrodo, daugeliui maloniau yra imti nei duoti. Kai kam galbūt ir atvirksčiai. Tačiau reiktų džiaugtis, kad galime kitą paremti, padėti. Tada, kai bėda ištiks, maloniau ir pačiam bus imti.

Žmonės mėgsta patogumus. Kas dabar pėsčias eina kad ir pas kaimyną? Išnyko nuo senovės minti takeiliai. Mat patogiau įsėsti į mašiną. Ir nesvarbu, kad degalai brangūs, kad teršiama aplinką. Teršalai dengia saulę, keičia atmosferą ir tuo pačiu klimatą. Mano jaunystėje ant žirgo keliavome vieni pas kitus.

2003 ir 2006 metais taip pat buvusi sausra, bet šiomet ji truko ilgiausiai. Nualino pievas, kukurūzų plotus. Juos net nepražydušius reikėjo kirsti, nes kaitri saulė neleido augti ir jie nudžiūvo. Ne laiku krito bei puvo vaisiai. Javai užaugo palyginti neblogai, bet tik žieminiai. Trūksta gyvuliams pašaro. Jau pradeda mi naudoti šienainiai, skirti žiemos laikotarpiui.

Pievose išganyta ar nupjauta žolė jau nebegali ataugti, išdžiūvusios net šaknys. Kas bus? – baiminasi ūkininkai. Nežinodami, kaip elgtis, mano parduoti dalį gyvulių, nes neturi kur ganyti. Bijo, kad žiemai nesurinko reikiamo kiekio pašaro. Jei gausiai nepalis, kils didelė grėsmė ūkiams, kurie verčiasi ypač pienininkyste.

Valstybė siūlo paramą – preferencines paskolas sėkloms, inventoriumi įsigyti. Visoje Lenkijoje valsčiai priima ūkininkų paraiškas dėl sausros padarinių ir teiks specialioms komisijoms (jas sudarys Žemės ūkio konsultavimo centro, valsčių, Žemės ūkio rūmų darbuotojai), kurios apžiūrės sausros padarytą žalą ir įvertins nuostolius.

Spaudoje pranešama, kad ūkininkai, kurie pernai gavo paramą ūkiui

dėl šernų, bebrų padarytų nuostolių (ji siekė 850 zł nuo hektaro), gali ir vėl jos reikalauti. Tie, kurių pasėlius sunaikino sausra, gali gauti iš valstybės preferencinį kreditą arba paramą „de minimis“. Galima taip pat prašyti atidėti arba sumažinti mokesčius už hektarą bei draudimą (KRUS).

PAKALBINAU TAIP PAT SEINŲ VALSČIAUS VIRŠAITĮ DARIŲ LASTAUSKĄ.

Eugenija Pakutkienė: Kokios sausros pasekmės Seinų valsčiuje?

Darius Lastauskas: Mūsų valsčiuje pateikta 400 paraiškų. Nuostoliai įvertinti 270 ūkininkų. Rašomi protokolai, kurie bus siunčiami vaivada. Seinų valsčiaus ūkininkai protokoluose dėl patirtos žalos pažymi, kad neprašys atleisti nuo mokesčio, nesinaudos preferenciniu kreditu, nes jį vis vien reiks gražinti.

Tik pirma žolė gerai užaugo ir nupjauta. Atolas buvo labai plonas ir greit nuganytas. Išvis laukai gryni. Tik pievos, kur siekia drėgmė, žaliuoja. Džiūsta kukurūzų plotai. Jie šiomet neaukšti užaugo ir gan retoki. Saulės be gailėsčio kaitinami apdžiūvo šoniniai lapai.

E. P.: Šiomet nesitikėta sausros, nuo liūtis daugiausia draustasi, tad kokios pasekmės?

D. L.: Jau birželį žmonės pastebėjo, kad labai sausa. Saulė išdegino ypač sėtą žolę. Jos ir šaknys išdžiūvo. Reiks atsėti. Kur apsidrausta nuo liūtis ar krušos, bus pripažintas žalos atlyginimas. Dėl sausros padarinių ūkiams, patyrusiems per 30 proc. nuostolių, bus skiriamas 400 zł nuo hektaro. Tie, kurie išvis nesidraudė, o patyrė nuostolių, gaus perpus mažiau, t. y. 200 zł nuo hektaro.

Seinų valsčiaus viršaitis Darius Lastauskas

E. P.: Ar ūkininkaujančiųjų nesumažėjo?

D. L.: Raginu neatsisakyti ūkininkavimo. Vis kaip nors išgyvensime. Kiti metai turėtų būti palankesni. Dėl naujų sąlygų ir ribojimų kiaulininkystės srityje, ribotų kvotų bei sausros dauguma pardavė dalį karvių, galvijų. Mat trūko pašaro, nebuvo kur nusipirkti ir kainos kilo. Pavasarį sienainis kainavo 50 zl, o dabar jau 200 zl. Dar gelbėja Lietuva, kur nemažai ūkininkų žymiai pigiau parduoda sieną, sienainį. Bėda su kukurūzais, kurie neišaugino burbuolių, o tai pašaro pagrindas.

E. P.: Rugsėjo 4 dieną valsčiuje surengtas seniūnų susirinkimas. Kokie išsakyti ūkininkų rūpesčiai ir valsčiaus pasiūlymai?

D. L.: Seinų valsčiuje bent 1 ha turinčių ūkininkų yra 1200, o jau rimtesnių – apie 70 proc. (apie 800 ūkių). Gauti priemokas visoje Seinų apskrityje teisę turi 2700 ūkininkų. Kiaules auginti nustojo 47 ūkininkai. Tai mūsų apskrčiai ir valsčiui didžiulė nesėkmė. Vos pradėjęs dirbti Žemės ūkio konsultavimo centre, jau

2003 metais susidūriau su sausra. Ir paskui po trejų metų, 2006–aisiais. Teko padėti ūkininkams rengti protokolus ir vertinti nuostolius. Bet tokios sausros kaip šiemet tada nebuvo. Dalis ūkininkų bus atleista nuo paskutinio žemės mokesčio, mokėjimo KRUS.

E. P.: Sausra jau gegužę ir birželį privertė ieškoti išeities. Ūkininkai patys ieškojo sprendimų, Jūs stengėtės, kad jie gautų valstybės paramą dėl gamtos padarytų nuostolių. Kaip sekėsi?

D. L.: Kartu su ūkininkais rašėme protokolus. Buvo sušaukta nuostoliams apžiūrėti komisija. Parama skiriama ūkiams, patyrusiems bent 30 proc. nuostolių, lyginant su vidutinišku derliumi.

E. P.: Susirinkime iškelti ir kiti svarbūs klausimai.

D. L.: Taip. Vienas jų tai kelių taisymas. Kadangi negavom paramos (nes tokiems keliams net ir nebus galimybės gauti ES paramą), tai savo išgalėmis ir lėšomis taisysim šių kelių atkarpas: Kilcėnai–Vidugeriai, Juodeliškė–Jonaraistis, Žagariai–

Konstantinuvka, Bosė (Bosse), Alnai–Padliaskai, Gavieniškė–Radžiūčiai. Iš viso 3,650 km kelių bus asfaltuota dar šiemet. Kiti buvo žvyruojami pavasarį ir dar rudenį bus lyginami bei žvyruojami. 2016 m. ES lėšomis bus atnaujintas kelias Dvarcėnai–Alnai. Susirinkime dalyvausę Seinų apskrities viršininkas P. Alško (P. Alszko) pasiūlė kartu atnaujinti šiuos kelius (valsčius prisidėtų 50 proc.): Seinai–Krasnavas, Aradnykai–Berznykas, Bosė–Beržalapiai.

Kita investicija – nupirktas šakoms karpyti agregatas. Rudenį tvarkysim pakeles. Be to, sykiu su apskritimi ruošiamės derlinėms, numatytoms rugsėjo 27 d. Valsčiuje yra penkios gaisrinės, reikalaujančios remonto. Gaisrų didelių, ačiū Dievui, nebuvo.

Per atostogas remontavom Krasnavo ir Pockūnų mokyklas (grindis). Pastaroji susilaukė per didelio vaikų skaičiaus. Raginčiau, kad lietuviškos ar mišrios šeimos leistų vaikus į prestižinę „Žiburio“ mokyklą arba Krasnavo, nes Pockūnų labai ankštos klasės ir nėra galimybių pastatyti priestatą. O mokinių skaičius čia padvigubėjo. Bandysiu susitikti su tų vaikų tėvais ir paaiškinti, kokia padėtis.

E. P.: Ačiū už pokalbį.

**PARDUODAME
AKMENS ANGLĮ
patraukliomis kainomis.**

Perkant daugiau kaip
4 tonas
tonos kaina 550 zl.

Juozas Zubavičius,
Seinai, Konarskio g. 4
Tel. 606 459 579,
87 5173 137

Lietuvos bitininkų šventė Dzūkijoje

PETRAS VITKAUSKAS

Rugpjūčio 1–2 d. Lazdijų rajone, prie Dusios ežero, šalia Kryžių koplyčios, įvyko 39-oji Lietuvos bitininkų šventė. Ją organizavo Lazdijų bitininkų draugija, vadovaujama bičiulio Juozo Petrausko. Renginyje aktyviai dalyvavo ir mūsų krašto atstovai: per 30 bitininkų, jų šeimų nariai bei norintieji pamatyti Dzūkų jūrą ir bičiulių šventę.

Šventė pradėta šv. Mišiomis Kryžių koplyčioje. Čia padėkota už bičių produktų derlių ir pašventintas medus. Pasibaigus apeigoms šalia koplyčios pašventintas bitininkų koplųstulpis. Po to bitininkų su vėliavomis eisena (punkskiečiai joje nešė trispalvę, Vytį ir savo naują vėliavą) nukeliavo prie Dusios kranto, kur vyko oficialioji dalis. Pristatytos visos Lietuvos bitininkų draugijos ir delegacijos iš Estijos, Švedijos, Anglijos, Ukrainos, Lenkijos. Visus atvykusiuosius sveikino Lietuvos bitininkų sąjungos (LBS) prezidentas prof. hab. dr. Algirdas Skirkevičius, Lazdijų rajono meras Artūras Margelis ir kiti. Pakelta LBS vėliava.

Punsko ir Seinų bitininkai eisenoje

Punsko ir Seinų krašto bitininkai kartu pasistatė savo palapines. LBS apdovanojo geriausius Lietuvos bitininkus, pažangiausius bitynus, nusipelnčius bičiulius, rėmėjus (tarp jų buvo ir Punsko krašto bitynas). Malonu, kad padėkos raštas skirtas bitininkams Jolantai ir Petrui Vitkauskams iš Punsko – už bendradarbiavimą su Lietuvos bitininkų sąjunga, bitininkų draugijomis ir pagalbą rengiant 39-ąją bitininkų

šventę. Punsko ir Seinų krašto bitininkų vardu sveikinimo ir padėkos žodį tarė Petras Vitkauskas. Jis įteikė šventės šeiminkams neseniai „Aušros“ leidyklos išleisto fotoalbumo „Metų spalvos“ (nuotraukų autoriai – Valdas Žilionis ir Sigitas Birgelis) egzempliorius.

Pasibaigus oficialiajai daliai bitininkai lankė parodas, parduotuvių standus, nusipirko įvairių reikalingų padargų. Jie taip pat galėjo varžytis įvairiuose konkursuose, žaisdami ir sportuodami. Susibūrusiuosius linksmino kapelos ir kiti ansambliai. Malonu, kad pagrojo ir padainavo taip pat Punsko LKN kapela „Klumpė“ (vad. Jonas Zakaravičius). Šventė vyko iki kitos dienos pietų, bet dauguma Punsko ir Seinų krašto bitininkų sugrįžo vakarop namo.

Ukrainos, Baltarusijos, Švedijos ir Klaipėdos bitininkų draugijos delegacijos buvo atvykusios į Punsko kraštą pas bitininkus Jolantą ir Petrą Vitkauskus.

Baltarusijos bitininkai Punske prie Jolantos ir Petro Vitkauskų bitininkystės dirbtuvės

Modernios sulčių spaudyklos Kalvarijoje ir Vilkaviškyje

Prasidėjus obuolių derliui, Kalvarijoje ir Vilkaviškyje jauna verslininkų šeima siūlo obuolių ir kitų vaisių bei uogų sultis spausti moderniai. Pernai šią paslaugą Suvalkijos bei Punsko krašto gyventojai galėjo išbandyti Kalvarijoje. Šiais metais verslininkai N. ir D. Matlauskai sėkmingai plečia verslą ir modernią sulčių spaudyklą atidaro taip pat Vilkaviškyje.

– Kaip Kalvarijoje, taip ir Vilkaviškyje atidarytoje spaudykloje ypač daug dėmesio skiriame higienai ir darbų priežiūrai, – pasakojo Nerijus Matlauskas. – Tuo galėjo įsitikinti gyventojai, pernai suvežę spausti sultis pas mus į Kalvariją. Kad nebūtų didelio klientų antplūdžio vienu metu, registruojame juos iš anksto. Juk skubant būtų sunku užtikrinti darbų kokybę, įrenginių higieną. Taip pat rekomenduojame atvežti švarius, be puvinio obuolius ir kitus vaisius, nes nuo to priklausys sulčių kokybė. Tiems, kas nesiregistruos, sultis išspausime, tik reikės palaukti eilėje arba pasiūlysimė obuolius palikti, o sultis pasiimti vėliau.

Kalvarijiečių atidarytoje spaudykloje sultys pilstomos į „Tetra Pak“ pakuotes. Šiemet siūloma ir naujovė – patogios „Tetra Pak“ pakuotės, kurioms nereikia papildomos popierinės dėžutės. Čia žmonės galės pasinaudoti ir įprasta paslauga – sultys spaudžiamos į klientų atsivežtą tarą be pasterizavimo. Tačiau, pasak jų, geriau, kai jos spaudžiamos į vakuuminę tarą. Juk taip sutaupoma daug laiko, energijos bei vartoti tampa ypač patogiu. Spaudykloje vaisiai ir daržovės apdorojami lėtai būdu, todėl išlieka jų natūralus skonis,

spalva ir aromatas bei daugiau vitaminų ir maisto medžiagų. Produktas perleidžiamas per filtrus, kurie surenka sulčių nuosėdas, todėl jos išlieka skaidrios. Matlauskai sako, kad tie, kas pasirinko sultis maišeliuose, prie stiklainių sugrįžti tikrai nenorės.

Tiems, kas neturi savo sodų ir vaisių, Kalvarijos sulčių spaudykla „Sodo sultys“ ištisus metus siūlys nusipirkti natūralių sulčių iš Lietuvoje užaugintų obuolių bei uogų.

N. ir D. Matlauskai pasakojo, kad sultis „Tetra Pak“ pakuotėse galima laikyti 24 mėn., o atidarytas reikėtų išgerti per 2 mėn. Produktą galima laikyti kambario temperatūroje, nes dėl kranelio technologijos oras nepatenka į pakuotės vidų ir sultys nerūgsta.

Obuolių sezono metu sultys bus spaudžiamos kiekvieną dieną iki pat spalio pabaigos, kol bus obuolių. Bet verslininkai rekomenduoja iš anksto pasiskambinti, nes darbo laikas

priklausys nuo užsiregistravusių žmonių skaičiaus. Tarkim, pernai sezono pradžioje jie dirbo ne kas dieną.

Minimalus atvežamų obuolių kiekis – 100 kg, t. y. 3 maišai. Pasak verslininkų, kad sultys būtų skanios ir ilgai tinkamos vartoti, rekomenduojama nedėti nešvarių, įpuvusių obuolių. Su jais galima maišyti ir kitus vaisius, uogas ar daržoves, bet ne daugiau kaip 30%. Morkos, burokėliai, moliūgai ir kitos daržovės turi būti labai švariai nuplautos ir supjaustytos 5–10 cm gabalėliais.

Modernias verslininkų spaudyklas rasite:

Kalvarijoje, Pašešupio g. 16, tel. +37068949211,

Vilkaviškyje, Pramonės g. 13 b, tel. +37065826721.

REKLAMA

BALTŲ VIENYBĖS DIENA – BALTŲ VIENYBĖS UGNIES SAŠAUKA 2015-09-22 (antradienis) Jotvingių ir prūsų gyvenvietė, Ožkiniai 42, Punsco valsčius

Aplankykite baltų atmintinas vietas, uždekime ugnelę ant kalnų, piliakalnių, alkakalnių ar kitose su baltų istorija susijusiose vietose, sujungdami baltus bei jų žemes.

Neturėdami tokių galimybių, uždekime ugnelę namuose.

PROGRAMA

- 18:00 val. – iškilmingas vėliavų (Prūsos, Lietuvos ir Latvijos) pakėlimas, himnai, protėvių pagerbimas, šventosios ugnies uždegimas
- 18:30 val. – atstovai išsiskirsto su šventąja ugnimi uždegti ją ant piliakalnių bei kalnų:
 - Rudamina (Lazdijai), 7 alkakalniai (tarp Vilkaviškio, Marijampolės ir Vištyčio) – Lietuva
 - Pamarys (Gibų vlsč.), Burbiškiai, Klevai (Seinų vlsč.), Zubranaitis (Krasnapolio vlsč.), Uosinė, Asava bei Baltaragio pilkapynas (Suvalkų vlsč.), Šiurpilis (Jeleniavo vlsč.), Eglinė (Šipliškių vlsč.)
 - Baltų vienybės kalnas (Punsco k.), Barsukalnio alkakalnis (Kreivėnai), Burduliškių piliakalnis (Giluišių k.) – Punsco valsčius
 - daugelis prūsų piliakalnių nuo Vyslos iki Didžiųjų Mozūrų ežerų ir kt.

Dėmesio! Renginio programoje valandos pateiktos Lenkijos laiku.

Rengėjai: Jotvingių ir prūsų bendrija, Ekologijos draugija „Sūduva“, Prūsų bendrija „Prūsa Pira“, Jotvingių bendrija „Pirzdaustra“, Suvalkų „Vienybės“ klubas, Uosinės, Pamario bei Zubranaičio gyventojai, Seinų „Žiburio“ ir Punsco mokyklos, Rudaminos bendruomenė, Lietuvos gyventojai ir kt.

LIETUVIŠKŲ LEIDINIŲ 2016 M. PRENUMERATOS KAINOS

Šalis	Laikotarpis	Aušra	Aušrelė	Suvalkietis
Lenkija	metai	36	6	4
	pusmetis	18	3	2
	ketvirtis	9	1,5	1
Europa (nepirmenybiniu paštu)	metai	84	20	20
	pusmetis	42	10	10
	ketvirtis	21	5	5
Europa (pirmenybiniu paštu)	metai	112	40	40
	pusmetis	56	20	20
	ketvirtis	28	10	10
Kitos užsienio šalys (nepirmenybiniu paštu)	metai	88	20	20
	pusmetis	44	10	10
	ketvirtis	22	5	5
Kitos užsienio šalys (pirmenybiniu paštu)	metai	124	40	40
	pusmetis	62	20	20
	ketvirtis	31	10	10

Šiandieną Jūsų metai sužydėjo
90 įvairių žiedų...
Čia visko būta: saulės, vėjo,
Daug praradimų ir vilčių.
Nuėjote prasmingą, ilgą kelią,
Pavargę rankos nuo sunkių darbų.
Priimkit šiandien degančią ugnelę
Savo anūkų ir vaikų širdžių.

Rugsėjo 30 d.
Anelė Sakavičienė iš Vidugirių
švęs garbingą 90 metų jubiliejų.
Ta proga Jus sveikina

**Dvi dukros, keturi sūnūs,
14 anūkų ir 27 proanūkiai**

Nuoširdžiai ačiū Punsko savivaldybei,
finansiskai parėmusiai „Alnos“ išvyką į Kazimiežą.

Vytautas Batvinskas

Tegul niekas niekados nedrįsta
Įskaudinti Tavos geros širdies.
Tegul palaimina ir gina
Tave globojantis dangus.
Gimtadienis lai neša pilną kraitę
Geros sveikatos ir sėkmės,
O širdį – didelę ir kilnią –
Tegul Tavasis angelas globos.

Gimtadienio proga mylimą sesutę
Marytę Sutkaitienę,
gyvenančią Kanadoje, sveikina

Seserys Teresė ir Laimutė

PARDUODAME MALKAS KURUI

(sukapotas arba supjautas),
grūdus ir šiaudus.

Pristatome į vietą. Išrašome sąskaitą.

Tel. 00370 68212786, el. p. vidas5@takas.lt

2015 m. spalio 11 d. (sekmadienį)
organizuojame jubiliejinę

X muzikuojančių šeimų šventę!

Kviečiame visus norinčius drauge
sudalyvauti šeimų, giminių susibūrimė.
Pasidžiaukime savimi, savo muzikiniais
gebėjimais, dovanokime lietuvišką dainą,
muziką klausytojui!

Apie norą dalyvauti prašom
pranešti Lietuvių kultūros namams iki rugsėjo 25 d.
Tel. 875161032, el.paštas: punskas.lkn@gmail.com

Punsko LKN

Rėmėjas: Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

Lietuvos žiniasklaida

2015 08 25 – 09 09

„Jūs, t. y. vidaus reikalų sistemos pareigūnai, pirmiausia pasieniečiai ir policininkai, kariaujate kasdien. Daugelis – netausodami sveikatos, rizikuodami, kai kiti „įsisavina“ protu nesuvokiamas eurų sumas. Tuo tarpu valstybės žmonių ekonominiams interesams ginti, kasdieniam saugumui užtikrinti pareigūnas paliekamas tik kaip gyvas skydas, o ištikus bėdai neretai skubama jį pasmerkti.

Tiek to, būtų galima tai iškentėti. Iškentėti kai kurių politikų ir pareigūnų kasdieninį požiūrį į šalies vidaus saugumą, į vidaus reikalų sistemą. Tačiau manau, kad visi esate nusipelnę bent elementarios pagarbos ir palaikymo. Visada stengėmės kurti teisinę valstybę, tačiau praėjus 26 atkurtos Nepriklausomybės metams turime situaciją, kada pareigūnas, vykdydamas tarnybines pareigas, vykdydamas Priesaikoje ištartus žodžius, galbūt – pabrėžiu, galbūt – panaudodamas ginklą viršijo įgaliojimus, teisiamas be teismo sprendimo, be objektyvaus ir nešališko tyrimo.“ Tai žodžiai iš vidaus reikalų ministro Sauliaus Skvernelio kreipimosi į savo pavaldinius po to, kai bandant sulaikyti sprunkančius kontrabandininkus vienas iš jų buvo nušautas. Šis įvykis sulaukė nepaprasto visuomenės, žiniasklaidos, specialistų bei politikų dėmesio. Ministro žodžiai apie pareigūno nuteisimą be teismo ir tyrimo, be abejo, buvo skirti prezidentei Daliai Grybauskaitėi, kuri, tik sužinojusi apie įvykį, pareiškė: „Jauno kontrabandininko žūtis nuo Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) kulkos, – perteklinės jėgos panaudojimas“.

Reakcija į šiuos valstybės vadovės žodžius žiniasklaidoje buvo

vienareikšmė – taip kalbėti nežinant atsitikimo aplinkybių aukščiausio rango politikui neleistina. „Prezidentė kaip kaltintoja, teisėja ir budelė“, – komentare lrytas.lt rašė Arkadijus Vinokuras. „Dalia Grybauskaitė, niekaip nesugebėdama reformuoti teisinės sistemos, nors pati už ją atsakinga, matyt, nusprendusi nusišpjauti į visokius ten „nereikšmingus“ teisinės valstybės principus, kaip antai nekaltumo prezumpcija, nepriklausoma prokuratūra, nepriklausomi teismai, paskelbė verdiktą: „Kontrabandininko žūtis, – perteklinės jėgos naudojimas“.

Jau neklausiu, ar ji ten stovėjo šalia ir viską matė, nes jeigu ir stovėjo šalia, ir viską matė, tai dar nereiškia, kad tai, ką ji matė, yra tikrai tai, ką ji matė. O dar ir reikia įrodyti, kad tai, ką ji matė, yra... Ir taip toliau.

(...) Po šio pareiškimo įdomu, kaip elgsis VSAT pareigūnai, policija kitą kartą stabdant kokį galimai nevidoną, važiuojantį tiesiai ant pareigūno? Jau dabar aišku, kad pralėkus nepaklusniam vairuotojui kontrabandininkų naudojamuose keliuose, pareigūnai verčiau nuleis rankas. Taip, be abejo, nuo pareigūno kulkos žuvus asmeniui tyrimai turi būti vykdomi objektyviai.

Bet tokie kontroversiški pasisakymai teisinėje valstybėje? Ar kažkas negerai su prezidentės reitingais, jeigu taip beatodairiškai šokama į putiniško populizmo ir demagogijos traukinį?“

Premjeras Algirdas Butkevičius LRT laidoje „Laba diena, Lietuva“ taip pat kritikavo D. Grybauskaitę dėl jos išankstinių nuostatų. Jis pabrėžė, jog tokiais atvejais negalima daryti politinių pareiškimų, nes tai gali būti suprasta kaip spaudimas

teismui, kuriam bus perduotas bylos nagrinėjimas. „Tai kaip spaudimas pareigūnams, kurie visą šį įvykį tirs. (...) Nors kaip girdėjau, jeigu šita byla nukeliamą iki Europos žmogaus teisių teismo, tai labai atidžiai vertinami politikų pasisakymai. O kuo aukštesnio lygio politikas daro išankstinius vertinimus, tuo byla gali pakrypti į vieną ar kitą pusę“, – sakė Vyriausybės vadovas.

„Perteklinis D. Grybauskaitės kalbėjimas prieš pareigą atlikusį pasieniečių“, – taip ironiškai pavadintame rašinyje portale delfi.lt Rimvydas Valatka negailėjo karčių žodžių prezidentei ir gyrė vidaus reikalų ministrą.

„Kaip apskritai galime norėti, kad mus kas nors gintų, jei Lietuvos prezidentė ne tik negina, bet iš anksto paniekina valstybės pareigūną, kovojusį su valstybės biudžeto priešais kontrabandininkais? Žmogaus gyvybė neįkainojama. Mirtis taikos metu – visada išskirtinis įvykis. Bet ar kontrabandininko žūtis 100 proc. – taikos kategorija? VSAT pareigūnai stabdė kontrabandininkus. Jiems nepaklusus ir taranavus pareigūnų automobilį, taigi sukėlus pavojų pareigūnų sveikatai, VSAT vyrai persekiojo pažeidėjus, įspėjo juos šūviais į orą, po to į padangas. Viena kulka sužeidė kontrabandininką. Pareigūnai jam suteikė pirmąją pagalbą, iškvietė greitąją. Sužeistasis nuvežtas į ligoninę, kur ir mirė. (...) Perteklinis D. Grybauskaitės kalbėjimas šiuo atveju Lietuvą tiesiog nusuka į sunkelį – į išankstinių valstybės nusiginklavimą ir pasidavimą be mūšio. Kaip 1940-ųjų birželį, kai A. Smetona pardavė sovietams nužudyti du valstybininkus – vidaus reikalų ministrą K. Skučą ir VSD direktorių A. Povilaitį.

(...) S. Skvernelis turbūt yra pirmasis mūsų ministras, kuris išdrįso į perteklinį kalbėjimą linkusiai D. Grybauskaitei atsakyti oriai ir valstybiškai: „Asmeniškai didžiųjųosi tais vidaus reikalų sistemos pareigūnais, kurie, rizikuodami savo sveikata ir karjera, vykdo pareigas žmonėms ir saugo valstybę. Aš asmeniškai pažadu jums ginti kiekvieną sąžiningą ir dorą pareigūną, padaryti viską, kad jis gautų tinkamą paramą ir pagalbą. Aš jums pažadu nebijoti, nebijoti dirbti dėl jūsų. Nebijokite ir jūs“, – rašė autorius.

Žiniasklaidos ir visuomenės dėmesio sulaukė Vilniaus tautinės mažumos, kur lyderių vaidmuo teko lenkams. Prasidėjus mokslo metams, apie tūkstantį Vilniaus tautinių mažumų mokyklų mokinių ir mokytojų nėjo į mokyklas. Jie vietoj užsiėmimų rinkosi bendrai maldai prie Aušros vartų. Protesto pamaldose dalyvavo ir Lenkijos Seimo vicepirmininkas Marekas Kuchcinskis. Prie streikuotojų buvo prisidėjusi tik viena rusų kalbą kaip pagrindinę dėstomąją kalbą pasirinkusi sostinės mokymo įstaiga – L. Karsavino vidurinė mokykla. Prieš streiką rugpjūčio pabaigoje organizatoriai reikalavo panaikinti suvienodintą lietuvių kalbos egzaminą ir pusantro karto padidinti mokinio krepšelį tautinių mažumų mokyklose, įvesti privalomą lenkų kalbos egzaminą mokyklose lenkų kalba.

Kaip rašė portalas 15 min.lt, Vilniaus tarybos narės, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) politikės Renatos Cytackos teigimu, lenkų, rusų vaikų teises pažeidžia 2011 metais pakeistas Švietimo įstatymas, pagal kurį visi abiturientai privalo laikyti vienodą lietuvių kalbos egzaminą. Švietimo ir mokslo ministrė Audronė Pitrenienė rugsėjo 1-osios išvakarėse tikino nieko nežinanti apie streiko mastą – be oficialaus pranešimo spaudai prieš kelias dienas daugiau jokios informacijos, kiek mokyklų ir kaip prisijungs prie streiko, negauta.

Vilniaus vadovai streiką vadino LLRA politikavimu. „Čia yra politikavimas, nežinau, kiek tame streike dalyvaus kas, kiek per prievartą bus suvaryta, bet tai yra politikų ir jų bačkų reikalas. Streikų organizatoriams ugdymo kokybė nelabai rūpi“, – įsitikinęs Vilniaus vicemeras V. Benkuskas.

Panašiai kalba ir meras Remigijus Šimašius: „Tai niekas kitas kaip tik politinis žaidimas. Mes turime situaciją, kad kai kuriose mokyklose lenkų dėstomąją kalbą negalima pasikalbėti su mokyklos bendruomene be LLRA politikų dalyvavimo, visą laiką LLRA politikai kalba už visą bendruomenę. Tai yra labai keista.“

„Politiniai karai mokinių rankomis – ar tokios mokslo metų pradžios laukėme?“ Savo nuomonę apie LLRA organizuotą streiką portale 15min.lt dėstė Vincas Jurgutis, Liberalų sąjūdžio narys, Liberalų sąjūdžio frakcijos Vilniaus miesto savivaldybėje seniūnas. „V. Tomaševskio vadovaujama partija surengė akciją: Vilniuje, Trakuose ir Šalčininkuose lenkiškų bei rusiškų mokyklų auklėtiniai praleido pamokas. Taip LLRA mėgina kovoti su mokyklų pertvarka, kuria siekiama sukurti kuo geresnes sąlygas tobulėti visiems vaikams Lietuvoje.“

Kodėl V. Tomaševskis, prisidengdamas rūpesčiu tautinių mažumų išsilavinimu, vos prasidėjus mokslo metams skatina vaikus neiti į pamokas? Iki paskutinės minutės vilkinę visoje Lietuvoje vykdomą švietimo kokybę gerinančią mokyklų pertvarką, šiandien LLRA nariai desperatiškai griebiasi paskutinio šiaudo ir politiniams žaidimams pasitelkia vaikus.

„Tai Lietuvos juodinimas“. Taip apie tautinių mažumų organizuotą akciją kalbėdamas „Lietuvos ryto“ televizijoje sakė užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius. „Kai vaikus naudoja politiniams žaidimams, labai liūdna. Kai jiems duoda plakatą ir jie čia stovi, leidžia tą žinią į pasaulį.“

Yra 20 mln. lenkų, gyvenančių ne Lenkijoje. 200 tūkst. gyvena Lietuvoje. Yra 400 mokyklų visame pasaulyje, kur galima mokytis lenkiškai, per 70 jų yra Lietuvoje, kur gali mokytis nuo vaikų darželio iki aukštosios mokyklos. Ar tai tokia tragiška padėtis? Tai viena geriausių situacijų Lietuvoje ir pasaulyje. Tie plakatai, teiginiai, kad čia yra priespauda, diskriminuojama, tai galima susidaryti įspūdį, kad čia neįmanoma gyventi. Tai švelniai tariant perdėta. Yra politinių jėgų, kurios kapitalą kraunasi iš konfliktų. Jei išspręsim problemas, jie praras pagrindą, ant kurio egzistuoja. Jie tikrai šioje vietoje nebus sąjungininkai“, – kalbėjo ministras.

Tuo metu lrytas.lt rašė, jog lenkų įgeidžiais stebisi Vilniaus rusai, žydai ir totoriai. Portalas kalbino kitų tautinių mažumų bendrijų atstovus: rusus, žydus, totorius, norėdamas išsiaiškinti, ar šios tautos Vilniaus krašte jaučia diskriminavimą švietimo ir kultūros srityje. Paaiškėjo, kad yra problemų, bet anaipol ne tokių, apie kurias garsiai rėkia lenkų politikai.

Lietuvos rusų mokyklų mokytojų asociacijos pirmininkė Ela Kanaitė tikino, jog streikuoti nusprendė ne pedagogai, o mokinių tėvai. „Iš tiesų nemanau, kad reikia rengti tokias akcijas, geriau sėsti prie derybų stalo ir kalbėtis su atsakingais asmenimis. Rusų mažumos teisės švietimo srityje nevaržomos, nors problemų yra ir ne visas jas pavyksta išspręsti“, – sakė asociacijos vadovė.

„Žydai nuo seno gyvena Lietuvoje ir mums net nekyla abejonių, kad turime gerai mokėti lietuvių kalbą. Pagaliau daugelis žydų šeimose kalba lietuviškai. Todėl problemų dėl lietuvių kalbos egzaminu mums nekyla. O Lietuvoje mokytis hebrajų kalbos ir net studijuoti jidiš kalbą, litvakų gimtąją kalbą, yra visos galimybės, reikia tik noro mokytis“, – portalui sakė Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky.